...ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! — 43-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...СС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 32 (11008) | 1966 оной февралиин 8, вторник | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй ОБЛАСТНОЙ XXV ПАРТКОНФЕРЕНЦИ

БУРЯАДАЙ КОММУНИСТНУУД ...ОРИЛГОНУУДАА ТОДОРХОЙЛНО

...рэлдэр Улаан-Үдэдэ, Ленинэй ...о гүрэнэй оперо, баледэй театрһон соо республикын колхоз,...удай, промышленна предприятинуудай, барилгануудай, али ...эмхи зургаануудай партийна ...изацинуудай түлөөлһэн делегадууд ...областной партийна ээлжээтэ XXV конференциин хүдэлмэридэ ...далсахаяа суглараһан байна.

...егадуулай дунда ажалай тү...үл, хүдөө ажахын мэргэжэл...тэгшэнар, эмшэлэгшэд, эрдэмтэд, ...ер болон техникүүд, ажахын, ...на, профсоюзна, комсомолой ...удай, ниитын эмхинүүдэй хү...рилэгшэд бии. Эндэ Му...Һабэрэй аймагай «Эрдэм» ...зой хонишон Социалис Ажа...Героой Б. Т. Доржиева, За...н аймагай Хандагатайн лес...хозой моторист Социалис Ажа...Герой И. А. Костромин, Түнхэ...эянай совхозой суута луговод ...Гомбоев болон бусад олон суу...коммунистнуудые хараһабди.

...бан час. Областной партийна конференциие КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У.** ...гоев нээбэ.

...аань конференци өөрынгөө ...ээрилхы органуудые бүри...сэ асуудал шиидхэнэ.

...ы районуудай партийна организацинуудай делегацинуудай түлөөлэгшэдэй соведэй даалгабаряар ...т нүхэр **Сыренов А. С.** областной партийна конференци президиумые һунгаха талаар дурадхал ...на.

...ференциин президиумдэ делегадууд нүхэд **Альцман К. П., Ангар... Б. Д., Асеев Л. С., Ахадов ...О., Аюров Б. Т., Базаров В. Б., ...нов А. Б., Базаров В. Б., ...даев К. Л., Бизюкин Н. И., Би... В. Г., Бондарец И. С., Бородина ... Ванкеев, Ж. Б., Восканянц К. А., ...ев С. Д., Дамдинова Х. Д., Дор...а Б. Т., Дубровский В. И., Ер...ин В. А., Егорова Л. Я., Елизов ... Иванов С. Ф., Кокорина К. Я., ...алиани А. А., Костромин И. А., ...вич И. Н., Медведев Н. Е., ...гин Н. И., Модогоев А. У., ...ев Ц. О., Павленко Е. П., При...ко И. Н., Продайвода К. М., ...ко В. И., Пузанов А. Ф., Рад... Д.-Н. Т., Семенов Б. С., Си... В. Н., Степанов Г. И., Титов ..., Тюменцев Г.П., Убушеева ..., Цоктоев Ц. А., Филиппов ..., Хабалов С. М., Хахалов А. У., ...нов Ж. У., Шангина Т. И.** гэгшэд ...нэгэн дуугаар һунгагдаба.

...ы районуудай партийна организацинуудай делегацинуудай түлөөлэгшэдэй соведэй даалгабаряар де... нүхэр **Скубаренко Е. Н.** кон...циин секретариадые һунгаха ...дурадхал оруулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: конференциин зал соо. — Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Конференциин секретариадай составта делегадууд нүхэд **Ангапов С. В., Возжаев В. К., Дугаров С. Г., Иванов П. Н., Костенко Н. А., Крылова К. С., Маслов К. Е., Похосоев Л. Я., Сыренов А. С., Цибудеев Ц. Ц., Шабагоров В. П., Шелковников Н. Е., Шишмарев А. Н.** гэгшэд һунгагдаба.

Делегат нүхэр **Базаров В. Б.** конференциин мандатна комисси һунгаха тухай дурадхал оруулна. Мандатна комиссиин составта делегадууд нүхэд **Баирбиликтуев Д. Ц., Бардонов А. Б., Бондаренко Г. Д., Гармаев М.-Ж. Ц., Ендонов Ч. В., Калашников К. А., Калмыкова М. Г., Павлов Н. Б., Попов С. Ф., Скубаренко Е. Н., Таханов А. Д., Цыренов Д. М., Эрдыниев Д. Д.** гэгшэд һунгагдаһан байна.

Удаань делегат нүхэр **Шабагоров В. П.** үгэ абажа, редакционно комисси һунгаха тухай дурадхал оруулна. Тэрэнэй дурадхалаар делегадууд нүхэд **Власов С. И., Воронин Г. И., Доржиев Ц.-Д. Д., Еланов С. О., Зинченко И. П., Иринчеев Н. Б., Каленов В. П., Матвеев В. Д., Никоров А. В., Рандин А. Г., Ченкиров Ф. И., Эрдынеев Ц-Д. Б., Юмсунов Н. Б.** гэгшэд редакционно комиссида оруулагдаба.

Делегат нүхэр **В. Г. Бирюковто** үгэ үгтэнэ. Нүхэр Бирюков областной партийна XXV конференциин Хүндэлэлэй Президиумдэ КПСС-эй Центральна Комитедэй Президиумэй составые һунгаха гэһэн дурадхал оруулхадань, делегадууд хүл дээрээ бодожо, үни удаан альга ташалтын оршон байдалда угтаба.

Хүтэлбэрилхы органуудые һунгаһанайнгаа һүүлээр конференци дээрэ хэлсэхэ асуудалнуудые делегадууд батална:

1. КПСС-эй обкомой хүдэлмэри тухай тоосоон.
2. Областной партийна организациин шалгалтын комиссиин хүдэлмэри тухай тоосоон.
3. КПСС-эй обкомые һунгалга.
4. Областной партийна организациин шалгалтын комиссие һунгалга.
5. КПСС-эй XXIII съездэ делегадуудые һунгалга.

КПСС-эй областной комитедэй хүдэлмэри тухай тоосоото элидхэл партиин обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** хэбэ.

Удаань областной партийна организациин шалгалтын комиссиин хүдэлмэри тухай тоосоото элидхэл хэгдэбэ. Тэрэ элидхэлые шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр **М. М. Могнонов** хэһэн байна.

Элидхэлнүүдэй һүүлээр үгэ хэлэлгэн боложо, нэн түрүүлэн КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **В. Г. Бирюков** үгэ абана. Тэрэнэй удаа партиин Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **В. И. Титов,** Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой начальник нүхэр **Е. П. Павленко,** «Бурятцелинстрой» трестын эрхилэгшэ нүхэр **В. П. Убеев,** партиин Бэшүүрэй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **К. А. Калашников** гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Областной партийна XXV конференциин мандатна комиссиин элидхэлые делегадууд шагнаба. Энэ элидхэлые нүхэр **А. Б. Бардонов** хэһэн байна.

Тэрэнэй удаа үгэ хэлэлгэн үргэлжэлжэ, Зэдын комбинадай директор нүхэр **Г. Б. Баиров** үгэ абана. КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. А. Бадиев,** республикын арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Б. С. Семенов,** Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр **А. А. Именохоев,** Ципиканай приискын управлениин главна инженер нүхэр **Ф. Г. Колобов,** ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **С. Ф. Иванов** гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Энээгээр үсэгэлдэрэй заседани дүүрэбэ. Конференциин хүдэлмэри мүнөөдэр үргэлжэлхэ.

...ОНИШОДОЙ ...РИГАДАНУУДҺАА МЭДЭЭСЭЛ

...ДЭ. «Мир» колхозой хоёр... отделенидэ январь һара ...хамта 1027 хурьган абтаа. ...ои олон хонишод үбэлэй ...адые гарза хоролтодо оруу...үйгөөр түлжүүлжэ байна. ...алагша хонишон Шагдар ...ракцаевай даадаг отарын... 283 хурьга абаад, тэдэнээ ...агүйгөөр түлжүүлнэ. 1965 ... отарадань 100 эхэ хонин...һөө 91 хурьган түлжүүлэг... юм. Мүнөө жэлдэ зууһаа ...урьга абахын хойноһоо эн... оролдоно. Мүн Сандуй... Цымбыловэй хүтэлбэрилдэг ...ада 221 хурьга абанхай.

Д. БАДМАЕВ.

* * *

...ҮНХЭН. «Восточные Саян» колхозой ахалагша хонишон Шагдар Лопсонович Шар... хонин ажал дээрэ арба га...жалдэ хүдэлөө, баян дүй...алтэй болоо.

Мүнөө эндэхи бригадада 500-... хурьгад абтанхай. Һайнаар ...һалагдажа, нэгэшье түл ...да оруулагданагүй.

В. ХАЛТУЕВ.

* * *

...ШҮҮР. Охин-Булагай сов... холын нэгэ отарада за... хонишон Николай Хандажа... хүдэлдэг. Түрүүшынхээ ...галха 600 гаран зуһаг хо... Мүнөө хонидын түлэг ...галжа байна. Хурьгадые ха...һалха хүдэлмэридэ пенсно... Цырен Жамбалов хабаадуу...анхай. Энэ хүн 100 хурьга ... абаад, һайнаар харууһал... Комсомол хүбүүн Владимир ...боев дүрбэн үдэрэй турша... хурьга абаад, ажалдаа ба... оролдосотойгоор хандана.

М. ЦЫРЕНОВ.

КПСС-эй Буряадай обкомдо

КПСС-эй XXIII СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ МҮРЫСӨӨ ДЭЛГЭРҮҮЛХЭ ТАЛААР ХАНДАГАТАЙН ЛЕСПРОМХОЗОЙ МАСТЕРНУУДАЙ АБАҺАН СОЦИАЛИС УЯЛГА ТУХАЙ

КПСС-эй XXIII съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула 1966 оной түрүүшын кварталай түсэбые бүхы показателяарнь мастерска участок, модо бэлэдхэлэй пункт, бригада бүхэндэ партиин съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр дүүргүүлхэ гэһэн үүсхэл Хандагатайн леспромхозой мастернууд гаргаба.

Ажалай эмхидхэлые һайжаруулха хэрэгтэ, гүрэнэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тула хүдэлмэришэдэй хүсые элсүүлгэдэ, республикын модо бэлэдхэлэй промышленностиин предприятинуудай ажалые һайжаруулгада мастернуудай энэ үүсхэл ехэ удха шанартай гэжэ КПСС-эй обкомой бюро тэмдэглэбэ.

Хандагатайн леспромхозой мастернуудай уялгые КПСС-эй обкомой бюро һайшаан дэмжэжэ, участок, пункт, бригадануудай хүдэлмэришэдэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсүүлээд, КПСС-эй XXIII съездые эрхимээр угтахын тула социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхыень КПСС-эй Баргажанай, Загарайн, Кабанскын, Прибайкалиин, Сэлэнгын, Хориин райкомууд, леспромхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзна, комсомолой организацинууд уялгалагдаба.

Социалис уялгануудаа леспромхозуудай мастерска участок бүхэнэй заатагүй дүүргэхын тула зохихо эрхэ нүхэсэл байгуулха ёһотой гэжэ «Забайкаллес» комбинат уялгалагдаа.

Партиин XXIII съездын хүндэлэлдэ түрүүшын кварталай түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилготойгоор модошодой дэлгэрүүлһэн мүрысөөнэй ябасые үргэнөөр харуулха гэжэ «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй нэгэдэмэл редакци, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи радио ба телевидениин комитет, аймагай газетэнүүд уялгалагдаба.

ХАНДАГАТАЙН ЛЕСПРОМХОЗОЙ МАСТЕРНУУДАЙ СОЦИАЛИС УЯЛГА

Бидэнэр, Хандагатайн леспромхозой мастернууд, КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй шиидхэбэреэр зоригжон, үйлэдбэриингөө арга боломжонуудые хаража үзөөд, тэрэнээ үшөөл дутуугаар хэрэглэжэ байһанаа мэдэрнэбди. Мастерска участогуудта партиин ЦК-гай сентябриин Пленумэй материалнуудые шудалһанай ашаар хүдэлмэришэдэймнай эдэбхи үүсхэл дээшэлһэн байна.

Оронойомнай улам хүгжэжэ байһан арадай ажахыда барилгын модон бүри ехээр хэрэглэгдэнэ. Иимэ байдалые анхаралдаа абан, КПСС-эй XXIII съездын нээгдэхэ үдэр болотор 1966 оной түрүүшын кварталай түсэбые бүхы показательнуудаарнь мастерска участок бүхэн дүүргэхэ гэһэн социалис уялга участогуудаймнай коллективүүд абаба.

Ажалай эмхидхэлые һайжаруулжа, хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл бүри ехээр бадаруулан, мастерска участок, пункт, бригада бүхэн байгша оной түрүүшын кварталай түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ ёһотой гэжэ республикынгаа модо бэлэдхэлэй промышленностиин бүхы мастернууд болон участогуудай коллективүүдые уряалнабди.

Хандагатайн леспромхозой мастернууд: Давыдова, Павлова, Коновалова, Жапов, Щепин, Матвеев, Добрынин, Павлуцкий.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДТЭ

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет «Юрэнхы эрдэм олгодог һургуулинуудые 1966 ондо дүүргэһэн залуушуулай һуралсал үргэдхэхэ, ажалда оруулха хэмжээ ябуулганууд тухай» тогтоол гаргаа.

Юрэнхы эрдэм олгодог дунда һургуулинуудта һураха болзорой нэгэ жэлээр хороогдоһонтой 1966 ондо нэгэн доро арбадахи, арбан нэгэдэхи классуудай һурагшадай дүүргэхээ, мүн 8-дахи класс дүүргэгшэдэй олон болохоёо байһантай дашарамдуулан, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ **тогтообо:**

1. Юрэнхы эрдэм олгодог һургуули дүүргэһэн һурагшадые 1966 ондо һуралсалаа үргэлжэлүүлхынь тула һургуулинуудта бүри олоор абаха, мүн арадай ажахын элдэб һалбаринуудай ажалда хаһа саг соонь оруулха, тиихэдээ үйлэдбэриһөө гадуур һуралсалаа үргэлжэлүүлжэ шадахагүй зарим залуушуулые түрүүшээр һурган бэлдэхэ ябадал хангахыень союзна республикануудтахи компартинуудай ЦК-нуудые, партиин крайкомууд, обкомууд, горкомууд ба райкомуудые, союзна болон автономно республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, хизаарнуудай, областьнуудай, городуудай, районуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые, министерствэнүүд болон албан зургаануудые уялгалха.

2. Юрэнхы эрдэм олгодог һургуулинуудые 1966 ондо дүүргэһэн залуушуулай һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ тусхай мэргэжэл олохо эрхэ байдал хангаха зорилгоор:

— 1966 ондо найман жэлэй һургуули дүүргэгшэдые 9-дэхи классуудта абалгаяа 1965 онойхиһоо 631 мянган хүнөөр нэмээхэ.

Союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нууд, Министрнүүдэй Соведүүд партийна, Соведүүдэй, профсоюзай, комсомолой эмхинүүдэй хабаадалгатайгаар найман жэлэй бүтэдэ ниитын уялгата һуралсал хангаха, юрэнхы эрдэм олгодог һургуулинуудһаа һурагшадай гаража ошолго үсөөрүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые тодорхойлон зохёохо ёһотой;

— 1966 он дотор тусхай дунда һургуулинуудта үдэр һурахынь тула 1965 онойхиһоо 124 мянган хүниие олоор абаха;

— Горно, металлургическа, энергетическэ үйлэдбэриин мэргэжэлнүүдээр, химико-технологическа, радиоэлектронно, шэнэ техникын бусад мэргэжэлнүүдээр инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые, хүдөө ажахын, ой модоной ба эдеэ хоолой промышленностиин мэргэжэлтэдые, тэрэшэлэн арадай ажахын бүхы һалбаринуудта хэрэгтэй экономистнуудые гол болгон бэлдэхын тула 1966 ондо дээдэ һургуулинуудта үдэр һураха студентнэрые 1965 онойхиһоо 34 мянган хүниие олоор абаха;

— 1966 ондо профессионально-техническэ училищинуудта үдэр һурахынь тула 1965 онойхиһоо 131,8 мянган хүниие олоор абаха.

Профессионально-техническэ училищинуудта һурагшадые абахадаа, юрэнхы эрдэм олгодог дунда һургуули дүүргэгшэдэй дундаһаа тус тус группануудые тогтоохоор хараалха. Профессионально-техническэ училищинуудта найман жэлэй һургуули дүүргэһэн һурагшадые абалгаяа хороожо болохогүй;

— юрэнхы эрдэм олгодог дунда һургуулинуудые дүүргэһэн залуушуулай дундаһаа мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые бэлдэхын тула профессионально-техническэ һуралсалай зургаануудай талаар промышленна томо предприятинуудай, совхозуудай, барилгын ба бусад эмхинүүдэй дэргэдэ техническэ училищинуудые байгуулха 1966 он дотор тиимэ техническэ училищинуудта 96,8 мянган хүниие абажа һургаха түсэб баталха;

— арадай ажахын һалбаринуудта ямар хүдэлмэрилэгшэдэй хэрэгтэй байһые хараада абажа, предприятинуудта, профессионально-техническэ училищинуудай дэргэдэ (предприятинуудтай, барилгын ба бусад эмхинүүдтэй договор баталһанай үндэһөөр, мүн тэдэнэй мүнгэ зөөреэр) 6 һара хүрэтэр ажаллангүй һураха, дунда һургуули дүүргэһэн залуушуулай дундаһаа промышленностьдо, барилгада, транспортдо, хэлхээ холбоондо, коммунальна предприятинуудта, совхозууд ба колхозуудта, мүн бусад предприятинууд болон эмхинүүдтэ шухала мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхын тула — эгээн орёо мэргэжэлнүүдээр нэгэ жэл хүрэтэр болзортой саг зуурын курса олоор эмхидхэхыень союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй министерствэнүүд ба албан зургаануудта даалгаха.

1966 ондо тиимэ курсануудаар дамжуулан, 40,5 мянганһаа үсөөн бэшэ хүдэлмэришэд-барилгашадые (хабсаргагшад ба механизаторнуудые), 43 мянганһаа үсөөн бэшэ худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдые, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг 25,6 мянганһаа үсөөн бэшэ хүдэлмэрилэгшэдые дунда һургуули дүүргэһэн залуушуулай дундаһаа бэлдэхэ түсэб баталха;

— шэнэ барилгануудай районуудта ажаһуудаг аад, дунда һургуули дүүргэгшэдые (тэдэнэй хүсэлгөөр) тусхай һуралсалда эльгээжэ, 1967 ондо, удаадахи жэлнүүдтэ бэлэн болохо шэнэ, хүдэлжэ байһан предприятинуудта, тэдээн шэнгеэр ажаглалгада оруулагдаха предприятинуудта хүдэлмэрилхынь тула мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые юрэнхы дунда һургуули дүүргэһэн залуушуулай дундаһаа 1966 ондо бэлдэхэ хэмжээ ябуулгануудые тодорхойлон зохёохо ба бэелүүлхыень СССР-эй министерствэнүүд болон албан зургаануудые уялгалха.

3. Залуушуулай профессиональна һуралсал һайжаруулхын тула иимэ хэмжээ абахыень союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй министерствэнүүд болон албан зургаануудта, предприятинуудай, барилгын ба бусад эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ даалгаха гэбэл:

— үйлэдбэри дээрээ хүдэлмэришэдые бэлдэдэг һуралсалай-үйлэдбэриин бааза бэхижүүлхэ, һуралсалай комбинадуудые (пунктнууд, һуралсалай-үйлэдбэриин цехүүд, прөледууд, участогууд, мастерскойнууд ба полигонуудые) байгуулха ба үргэдхэхөөр жэлэй түсэб дотор хараалха;

— һуралсалда шухала, мүн үйлэдбэриин дүршэл олохо үедөө предприятинуудай, эмхинүүдэй захилнуудые дүүргэхын тула шухала түхеэрэлгэ, машина, приборнууд ба механизмуудые профессионально-техническэ училищинуудта базова предприятинуудай, барилгын ба бусад эмхинүүдэйнь зүгһөө бусаалтагүйгөөр үгүүлхэ;

— шухала хэрэгтэй эрдэм мэргэжэл ба бодото дадал дүршэлые залуу хүдэлмэришэдэй түргөөр, һайтар шудалхынь тула, мүн ажал хүдэлмэреэ аюул усалгүйгөөр эрхилхэ гүрим заабаринуудые ойлгожо абахаар бодомжолон, залуушуулые үйлэдбэриин мэргэжэлнүүдтэ һургалгын хэрэг бүри һайнаар эмхидхэхэ тодорхой хэмжээ ябуулгануудые зохёохо. Тусхай бэлэдхэл олгохоһоо гадна, мүн залуушуулые зүбөөр хүмүүжүүлжэ шадахаар тон һайн бэлэдхэлтэй инженернүүд, техникүүд ба шадамар хүдэлмэришэдые томилхо.

4. Профессионально-техническэ һуралсал эрхилдэг СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитет, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд:

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

СОВЕТ АРАДАЙ ЭРДЭМ УХААН АЛДАРШАГ ЛЭ!

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

«Луна-9» гэжэ автомат станциие бүтээлгэ, табилгада хабаадаһан эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, техникүүд болон хүдэлмэришэд, бидэнэр замбуулиниие шэнжэлгын хэрэгтэ социалис Эхэ оронойнгоо асари ехэ хубитаяа оруулжа байһандань, манай партиин, правительствын зүгһөө саг үргэлжэ анхарал оролдолгын табигдадаг, бүхы арадай оролдолго хүсэлэлгын гаргагдадаг байһанай ашаар иимэ илалтын түйлагдаха аргатай болоһондо бүхы совет хүнүүдтэй хамта омогорхонобди.

«Луна-9» станциин ниидэлгэ замбуулинай хизаар дайдые шэнжэлгын талаар шэнэ үе сагые нээгээд, һара дээрэ хүнэй гараха сагые ойртуулаа. Социалис байгуулалтын угаа ехэ зохёон байгуулхы арга боломжотой байһанда бүхы дэлхэй дахинаа этигэбэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй амаршалгые манай коллективүүд ехэ баяртайгаар угтаа. Манай ажал хэрэгые үндэрөөр сэгнэһэн, һайн һайхан хүсэлэнгүүдые хэлэһэнэйнь түлөө Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Советскэ правительствада халуун баяр баясхалан хүргэнэбди.

Совет замбуулинай аппарадай амжалтатайгаар ниидэжэ, һара дээрэ дорьбонгүй буулгаар дүүрэһэн ажалайнгаа үрэ дүнгүүдые Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съездэ зорюулнабди.

Замбуулиин шэнжэлхэ саашанхи орёо нарин зорилгонуудые шиидхэхын тула бүри оролдосотой нэтэрүүгээр ажаллахабди, совет арадай алдар солын тулада, манай Эхэ ороной сэрээдүйн жабхаланта һайхан байдалай ашаа туһада шэн зоригтойгоор ажаллахабди гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые, СССР-эй Министрнүүдэй Соведые найдуулнабди.

ТАСС-ай мэдээсэл

„ЛУНА-9“ СТАНЦИ ҺАРЫН НЮУР ТАЛЫЕ ШЭНЖЭЛЖЭ, ТЭРЭНЭЙ ДҮРЭ ЗУРАГУУДЫЕ ГАЗАР ДЭЛХЭЙДЭ ДАМЖУУЛЖА ҮРГЭЛЖЭЛӨӨ

«Луна-9» станци хойто широтагай 7 градус 8 минута, баруун долготагай 64 градус 22 минута координадуудтайгаар Һарые шэнжэлхэ программаяа дүүргэжэ үргэлжэлһэн байна.

Энэ станци Москвагай сагаар февралиин 4-нэй 18 час 30 минутаһаа 19 час 55 минута хүрэтэр харилсаа холбооной сеанс үгэхэдөө, Һарын түхэрсэн дүрэ зурагые Газар дэлхэйдэ дамжуулаа. Тэрээнһээ гадна, замбуулинтай холбоо хэдэг Газар дээрэхи центрһээ дамжуулагдаһан радиокомандаар, эрдэмтэдэй үзэмжөөр Һарын нюур талын зарим участогууд удаан саг соо шэнжэлэгдэн харагдаһан байна.

Һарын дүрэ зураг Газар дээрэ эли тодоор абтаа. Абтаһан мэдээнүүдые эрдэмтэд шэнжэлжэ байнхай, ойрын сагта тунхаглагдаха.

Февралиин 5-най 4 часта станциин борт дээрэһээ телеметрическэ мэдээнүүдые абаха холбоон хэгдээ. Тэрээнһээ харахада, станциин борт дээрэхи параметрнүүд (дараса, температура гэхэ мэтэ) хараалагдаһан хэм соогоо байба.

ТАСС-ай мэдээсэл

„ЛУНА-9“ ГЭЖЭ АВТОМАТ СТАНЦИИН ТУҺАЛАМЖААР ҺАРЫЕ ШЭНЖЭЛХЭ ПРОГРАММА АМЖАЛТАТАЙ ДҮҮРЭБЭ

Москвагай сагаар февралиин 5-най 19 часһаа 20 час 41 минута хүрэтэр «Луна-9» гэжэ автомат станцитай радио-холбооной сеанс үнгэргэгдөөд, «Луна-9» автомат станциин туһаламжаар Һарые шэнжэлхэ программа дүүрэә.

«Луна-9» станциһаа дамжуулагдаһан телевизионно дүрэ зурагууд онсо һонирхолтой байна. Эрдэмтэдэй даб дээрэхи һанамжын ёһоор, эдэ зурагууд Һарын бүридэлые, тэрэнэй нюур талын онсо илгаае тодорхойлхын тула имагта шухала материал болоно.

СОВЕТ ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ГАЙХАМШАГ АМЖАЛТА

Хилын саанаһаа абтаһан амаршалганууд

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ түрүүшынхээ совет автомат станциин Һара дээрэ амжалтатайгаар буулгагдаһантай дашарамдуулан, Л. И. Брежневэй, Н. В. Подгорныи, А. Н. Косыгинай нэрэ дээрэ хилын саанаһаа олон амаршалга абтажа байнхай.

Польшоһоо — В. Гомулка, Э. Охаб, Ю. Циранкевич, Чехословакиһаа — А. Новотный, Румыниһаа — Н. Чаушеску, Киву Стойка, Ион Георге Маурер; Венгриһээ — Я. Кадар, И. Доби, Д. Каллаи; Монголой Арадай Республикаһаа — Ю. Цеденбал, Ж. Самбу; Германиин Демократическа Республикаһаа — В. Ульбрихт, В. Штоф, И. Дикман, Э. Корренс; Югославиһаа — Иосиф Брос Тито гэгшэд амаршалгын телеграммануудые эльгээбэ.

Мүн Франциин президент Ш. де Голь, США-гай президент Линдон Б. Джонсон, Великобританиин премьер-министр Г. Вильсон, Индиин президент С. Радхакришнан, Эфиопиин император Хайле Селассие гэгшэд амаршалга эльгээгээ.

Франциин компартиин, Италиин компартиин, Чилиин компартиин, Канадын компартиин, Кипрэй ажалшан арадай прогрессивнэ партиин, Аргентинын компартиин хүтэлбэрилэгшэдһөө КПСС-эй Центральна Комитедэй абаһан телеграмманууд дотор үнэн зүрхэнэй амаршалга, саашадаа амжалта түйлаха хүсэлэнгүүд хэлэгдэнэ. (ТАСС).

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

— СССР-эй тусхайта Министерствэнүүд, албан зургаануудтай, ВЦСПС-тэй зүблэн тодорхойлогдоhон мэргэжэлнүүдээр промышленностьда, хүдөө ажахыда, барилгада, транспорт дээрэ, хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудта шухала шадабари түгэс хүдэлмэришэдые гурбан жэл соо бэлдэхэ hуралсал профессионально-техническэ училищинуудта эмхидхэхэ;

— үйлэдбэри дээрэ бэлдэгдэхэ хүдэлмэришэдэй мэргэжэлнүүдэй тогтоодомол гуримаар тодорхойлхо үедөө, наhаниинь, шухала мэргэжэлэйнь хэр орёо байhые хараада абалсан, 18 наhа хүрэтэрхи эдир шуулые нэгэ жэлhээ дээшэ бэшэ болзор соо hургажа, үйлэдбэриин мэргэжэл олгохоор тодорхойлон хараалха.

5. Шэнээр эмхидхэгдэхэ техническэ училищинуудай, мүн дунда hургуули дүүргэгшэдэй профессионально-техническэ училищинуудай эмхидхэгдэhэн зарим группануудай hурагшадта тогтоогдоhон гуримаар стипенди түлэхэ.

6. Үйлэдбэри дээрэхи ажалhаань сүлөөлэн, мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые бэлдэхэ курсануудта предприятинуудта, эмхинүүдэй эльгээгдэhэн залуушуулда ямар ажал (тушаал), мэргэжэл даадаг болохоор hуража байhан тарифна ставкынь (салин хүлhэнэйнь) 50 процентын хэмжээтэй мүнгэ түлэхэ гэжэ тогтоохо. Энэ курсада hурадаг ондоо городой хүнүүдтэ тэдэнэй ерэhэн, hөөргөө бусаха гаргашануудые тогтоогдоhон нормын ёhоор түлэхэ.

7. Юрэнхы эрдэм олгодог hургуули 1966 ондо дүүргэхэ, тиигээд үйлэдбэриhөө гадуур hуралсала үргэлжэлүүлхэ шадахагүй байhан залуушуулые хаба соонь хүдэлмэридэ оруулха талаар район, городой тодорхой ябуулгануудые хоёр hарын болзор соо хараалхыень союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгаха. Залуушуулые ажалда оруулха даалгабаринуудые, ямаршье албан зургаанай мэдэлдэ байhанhаань дулдыдангүй, харьяата городой ба районой территори дээрэхи предприятинуудта, совхозууд, колхозууд, барилгын ба бусад эмхинүүдтэ ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомууд хаба соогоо хүргэхэ ёhотой. Шухала болоод байгаа hаань—юрэнхы эрдэмэй дунда hургуули дүүргэжэ байhан залуушуулые (тэдэнэй хүсэлээр) ороной шухала шухала предприятинууд, барилгануудта эмхитэйгээр эльгээхэ гэжэ хараалха.

8. Союзна республиканудай компартинуудай ЦК-нууд, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүд дунда hургуули дүүргэhэн 500 мянгаhаа үсөөн бэшэ залуушуулые хүдөө ажахын зургаануудта, арадай гэгээрэлэй зургаануудта, комсомолой эмхинүүдэй зургаануудай хабаадалгатайгаар колхозууд, совхозууд, гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудта ажалда оруулха ёhотой.

Курсада hуража гү, али үйлэдбэри дээрэ ажаллажа байгаад механизатор, барилгашадай, малшадай, мүн хүдөө ажахыда шухала бусад мэргэжэл олохо арга боломжо эдэ залуушуулда хангаха.

9. Худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые юрэнхы эрдэмэй зохихо хэмжээнэй бэлэдхэлтэй хүдэлмэрилэгшэдээр хангаха зорилгоор юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудые дүүргэhэн аад, училищинууд, hургуулинууд, мүн үйлэдбэринүүд дээрэхи курсануудые даб дээрэхи тусхай hуралсалнуудые гараhан 314 мянган хүниие гүрэнэй худалдаа наймаанда болон хэрэглэгшэдэй кооперацида 1966 оной турша соо хүдэлмэридэ оруулха тухай СССР-эй Худалдаа наймаанай министерство болон Центросоюзда дурадхалнуудые хүлеэн абаха.

10. Юрэнхы эрдэмэй hургуули дүүргэhэн залуушуулые хүдэлмэридэ бүри олоор абаха эрхэ байдал бии болгохо зорилгоор эдир багашуулые хүдэлмэридэ абахын тулада хүдэлмэриин hууринуудые зорюута үлөөдэг байха. Предприятинууд болон организацинуудай хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай юрэнхы тоогой 0,5-hаа 10 процент хүрэтэр хэмжээтэйгээр хүдэлмэриин hууринууд үлөөгдэхэ ёhотой.

Арадай ажахын hалбаринуудта тогтоогдоhон хэмжээнэй жэшээгээр министерствэнүүд, ведомствэнүүд, предприятинууд, барилганууд болон бусад организацинуудта эдир багашуулые хүдэлмэридэ заатагүй абаха hуурини тоое баталхыень СССР-эй министерствэнүүд болон зургаануудта, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгаха.

Ажалшадай депутадуудай хизаарай, областиин, городой болон районой Соведэй гүйсэдкомууд өөhэдтэнь тогтоогдоhон даалгабариин ёhоор залуушуулые ажалда абаха түсэб предприятинуудта, барилгын болон бусад организацинуудта хүдэлмэриин hууринуудай байдалhаань дулдыдангүйгөөр хүргэжэ байха ёhотой.

Баталагдаhан хэмжээнhээнь олон залуушуулые хүдэлмэридэ абаха даалгабари өөрынгөө республикын газар дээрэхи предприятинууд, барилганууд. совхозууд болон бусад организацинуудта 1966 ондо тогтоохыень союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ онсо ушар болгон зүбшөөхэ. Тиихэдээ. ученигүүдэй болон хүдэлмэриин hуури эгээн лэ олоор абаха арга боломжо хараада абтаха ёhотой.

11. Ажалай түлөөhэнэй фондын баталагдаhан хэмжээнэй жэшээгээр ажалай талаар түсэбүүд дотор эдир багашуулай ажалай түлөөhэндэ зорюулагдаха мүнгэ өөриие 1966 онhоо эхилэн тусгаарлан хараалдаг болохыень СССР-эй Госпланиие, СССР-эй министерствэнүүд болон зургаануудые, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдые уялгалха. Тиихэдэ промышленна предприятинууд болон барилганuudта эдир багашуулые ажалда абаха талаар тогтоогдоhон түсэб хараада абтаха ёhотой.

Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлhэнэй фондын юрэнхы хэмжээе хэтэргэнгүйгөөр эдир багашуулай ажалай түлөөhэндэ зорюулагдаха салин хүлhэнэй фондые дээшэлүүлхыень, тэрэшэлэн предприятинууд болон барилгануудай кварталай, hарын түсэбүүдтэ хубилалтануудые оруулха талаар тогтоогдоhон болзорнуудhaa дулдыдуулангүйгөөр эдир багашуулай ажалай түлөөhэндэ зорюулагдаха салин хүлhэнэй фонднуудые мэдэлдээ байhан предприятинуудай, барилгануудай хоорондо шэнээр хубаарилха эрхэ СССР-эй министерствэнүүд болон зургаануудта, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ олгохо.

12. 18 хүрэтэр наhатай, үйлэдбэриин hуралсалтай юрэнхы эрдэмэй hургуули дүүргэhэн, богони болзорой курсануудта гү, али үйлэдбэри дээрэхи индивидуально-бригадна hуралсал гараhан хүдэлмэришэдтэ бэеэ даагаад хүдэлжэ эхилhэнhээ хойшонхи түрүүшын дүрбэн hарын турша соо 20 процентhээ дээшэ бэшэ байхаар, ажалай нормые профсоюзай зохихо комитедүүдтэй зүбшэжэ тогтоохо эрхэ промышленна предприятинуудай болон барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ олгохо.

Дурсагдаhан залуу хүдэлмэришэдтэ ажалай доошолуулагдаhан нормо тогтоолготой холбоотой гаргашануудые предприяти болон организацинуудай салин хүлhэнэй фондhoo тогтоогдоhон хэмжээнь үлүүлэнгүйгөөр түлэдэг байха.

13. Юрэнхы эрдэмэй hургуули дүүргэhэн залуушуулые хүдэлмэридэ абаха талаар предприятинуудай урмашал дээшэлүүлхэ зорилгоор салин хүлhэнэй баталагдаhан фондhoo гадуур түсэбөө үлүүлэн дүүргэhэнэй процент бүхэндэ салин хүлhэнэй фондын нэгэ процентын хэмжээтэйгээр 1966—1967 онуудта мүнгэ зөөри нэмэжэ үгэхыень СССР-эй Госбанкда зүбшөөхэ. Хүн зоной дунда гүйсэтэй продукци нэмэжэ гаргаха, хүн зониие ажаhуудалай талаар хангаха нэмэлтэ даалгабаринуудые абаhан, тэрээнhээ уламжалан хүдэлмэришэдэйнгөө тоо олон болгоhон, хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиин ашаг олзо ехэтэйгээр хүдэлдэг предприятинуудта, хүн зониие ажаhуудалай талаар хангадаг предприятинуудта иимэ мүнгэ зөөри нэмэжэ үгтэхэ болоно.

14. Залуушуулые ажалда абаха талаар комиссинуудые союзна болон автономито республиканудта, хизаар, область, город болон районуудта hарын болзор соо байгуулхыень союзна республиканудай компартинуудай ЦК-нуудта, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ hанамжалан дурадхаха. Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоhоо (крайгүйсэдкомой, облгүйсэдкомой, горгүйсэдкомой болон райгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо) комиссиин түрүүлэгшэ, партийна, профсоюзна, комсомолой болон ажахын организацинуудай, арадай гэгээрэлэй болон профессионально-техническэ hуралсалай органуудай түлөөлэгшэдhөө эдэ комиссинууд штатна хүдэлмэрилэгшэдэй багахан аппарадтайгаар байгуулагдаха ёhотой. Тиихэдээ захиргаанай органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй юрэнхы тооe болон салин хүлhэнэй фондын хэмжээе үлүүлжэ болохогүй.

Предприятинууд болон организацинууд 18 хүрэтэр наhатай залуу хүдэлмэришэн гү, али алба хаагшые хүдэлмэриhөөнь сүлөөлхэ ушартай болоо hаа, тэрэнэй шалтагаанhаа дулдыдангүйгөөр залуушуулые ондоо газарта хүдэлмэридэ оролгыень городой (районой) комиссинуудтай хамта хангаха уялгатай.

15. Эдир багашуулые ажалда хабаадуулха, хүсэд арга боломжын үгы байhан дундуур болон багахан городуудта, хүдэлмэришэнэй тосхонуудта 1966 ондо, мүн удаадахи жэлнүүдтэ иимэ хэмжээнүүдые түсэблэлгын органуудтай хамта абахыень союзна, автономито республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй министерствэнүүд болон зургаануудта, ажалшадай депутадуудай хизаарай. областиин, городой болон районуудай Соведэй гүйсэдкомуудта даалгаха:

— гол түлэб залуушуулай ажал хэрэглэхээр шэнэ үйлэдбэринүүдые хүгжөөхыень, хүдэлжэ байhан предприятинуудта цехүүд болон участогуудые эмхидхэхыень;

— томо предприятинуудай филиалнууд болон цехүүдые, индустриальна центрнүүдэй предприятинуудтай хамжалгада үндэhэлэн бэе бэедээ дүтэрхы болон хамhабариин үйлэдбэринүүдые байгуулхыень;

— нютагай түүхэй эд болон материалнуудые, промышленностиин, хүдөө ажахын үлэгдэлнүүдые хэрэглэхэ нютагай промышленностиин предприятинуудые үргэдхэхыень, культурно-ажаhуудалай хэрэглэлэй эд бараа, барилгын материал, овощой болон үрэ жэмэсэй консервэ бүри элбэгээр гаргадаг болохыень, хээрэ ургадаг үрэ жэмэс гэхэ мэтые улам элбэгээр бэлэдхэхыень, тэрэшэлэн илангаяа хүдөө нютагуудта хүн зониие ажаhуудалай талаар хангаха предприятинуудые хүгжөөхыень.

16. Залуушуулые үйлэдбэридэ абалгын, профессиональна hуралсалайнь, тэдэниие хүмүүжүүлгын болон ажалда хэрэглэлгын хойноhoo хиналтые профсоюзна, комсомольско организацинуудтай хамта шангадхахыень союзна республиканудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомууд, обкомууд, горкомууд болон райкомуудта даалгаха.

ВЦСПС болон нютагай профсоюзна организацинууд залуушуулай ажалые хамгаалха тухай хуулинуудые ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй хэр зэргээр сахидагай хойноhoo тон шанга хиналта хангаха; залуушуулай үйлэдбэриин-техническэ hуралсалтай холбоотой хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ, тэдэнэй ажаллаха, амарха шухала эрхэ байдал байгуулгада, тэрэшэлэн ажаhуудалай шухала эрхэ байдал бии болголгодо профсоюзна организацинуудай дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ ёhотой.

ВЛКСМ-эй ЦК, комсомолой нютагай организацинууд хадаа hургуулиhaa үйлэдбэридэ ерэhэн залуушуулые ажалай талаар хүмүүжүүлгын түлөө комсомолой организацинуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ, мэргэжэл шудалха, техническэ эрдэмтэй болохо, түрүү хүдэлмэришэдэй ажал хүдэлмэриин онол аргые шудалха эрмэлзэлгэ хэшээл эдир хүбүүд басагадта түрүүлхэ зэргэтэй.

Залуушуулай ямар нэгэн мэргэжэлдэ дүйтэй болохо талаар юрэнхы эрдэмэй дунда hургуулинуудта арадай гэгээрэлэй органуудтай хамта хэдэг хүдэлмэреэ комсомолой органууд шангадхаха зэргэтэй. Тиихэдээ барилга, хүдөө ажахы, худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой предприяти, тэрэшэлэн хүн зониие хангалгатай холбоотой бусад hалбаринуудай предприятинуудтахи хүдэлмэридэ тэдэниие бүри олоор хабаадуулха ябадал хараадаа абаха хэрэгтэй.

1965 ондо РСФСР-э[...] АРАДАЙ АЖАХЫН ХҮГЖЭЛ[...]

Федерациин арадай ажахые 1965 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна статистическэ управлениин толилhон мэдээсэл соо гаргагдаhан байна.

1964 онойхитой сасуулбал, 1965 ондо ниитын продукт (материальна үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудай продукци) 106 процент, национальна доход—106 процент, жэлэй эсэстэ арадай ажахыдахи үйлэдбэриин гол фонднууд—109 процент, промышленностиин продукци—107,3 процент, хүдөө ажахын продукци—98 процент болоо. Ажалай бүтээсэ промышленностьда 104,6 процент, барилгада—106 процент, арадай ажахыдахи ашаг олзо—106 процент хүн бүхэндэ абажа үзэбэл, бодото олзо доход 107 процент болоhон байна.

Үйлэдбэриин ниитэ хэмжээнэй, мүн шухалын шухала түхэлэй олонхи продукциин талаар жэлэй түсэбые РСФСР-эй промышленность болзорhоонь урид дүүргээ. Урда жэлэйхитэй сасуулбал промышленностиин тус тус hалбаринуудай продукци иимээр ургаа гэбэл: электрын элшэ хүсэн болон дулаанай элшэ хүсэн—10 процентээр, түлишын промышленностиин—7 процент. хара болон үнгэтэ металлургиин—9 процентээр. химическэ промышленностиин — 12 процентээр, машина бүтээлгын болон металл болбосоруулгын —8, ой модоной. модо болбосоруулгын, саарhанай промышленностиин—4, барилгын материалнуудай промышленностиин—7, хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиин—6 процентээр, культурно-ажаhуудалай хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ—9 процентээр нэмээ.

Үнгэрhэн долоон жэлэй турша соо даалгабариhаа гадуур 26 миллиард шахуу түхэригэй промышленна продукци гаргагдаа.

Арадай ажахыда техническэ дэбжэлтэ саашадань хангаха хэмжээ ябуулганууд үнгэрэгшэ жэлдэ абтаа гэжэ РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл соо заагдана. Энээндэ ажалшадай зохёон байгуулхы эдэбхи хэшээл горитойгоор туhалаа. Машина түхеэрэлгэнүүдые, үйлэдбриин технологиие нарижуулха, тэрэшэлэн ажалай эрхэ байдал hайжаруулха зорилготой миллион хахад дурадхал жэлэй турша соо нэбтэрүүлэгдээ.

Амжалтануудай түйлагдабашье промышленностиин хүдэлмэридэ хэдэ хэдэн дутуунууд бии байгаа. Продукци гаргаха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, өөрын үнэ хямдаруулха, нөөсэнүүдээ арьбадхаха түсэбүүдээ зарим предприятинууд дүүргээгүй.

КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй ёhoор хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, колхоз, совхозуудай экономикые бэхижүүлхэ талаар ехэ хэмжээнүүд абтаа. 1964 онойхитой сасуулбал, колхозуудай олзо доход ниитэ дээрээ 10 процентээр, колхозниигуудай ажалай түлөөhэн 11 процентээр нэмээ. Ашаг олзо оруулдаг совхозуудай тоо олон болоо гэбэшье, зарим ажахынууд олзотой hайнаар үшөөл хүдэлмэрилнэгүй. М[...] лай продукци горитойгоор [...] Таряан ажалай продукци х[...] дэн районуудта ган гасу[...] лоhон дээрэhээ, 1964 он[...] орходоо багашаг байшоо. [...] дотор бүхы дээрээ 69,4 м[...] тонно ороohо таряан абта[...] шүүхэ, рис, сой, тэрэшэлэ[...] долгунец 1964 онойхидо [...] ехээр хураагдажа абтаhан [...]

Колхоз, совхозууд хабар[...] рилгада бэлэдхэл хэнэ. 7[...] лион гектар намарай паар[...] лагдаа, хабарай ороohoто, [...] то-бобово ургамалнуудай 1[...] лион центнер үрэhэн хааг[...]

Колхоз, совхозуудта дун[...] гээр нэгэ үнеэн бүриhөө [...] онойхидо орходоо 252 ки[...] маар ехэ hүн hаагдаа. Ма[...] лай продуктнуудые абалгы[...] шэлhэнэй ашаар гүрэндэ м[...] үндэгэ, hooho худалдаха [...] үлүүлэн дүүргэгдээ. Бүхы [...] лэй ажахынуудта малай [...] мэжэ, жэлэй эсэстэ эбэр[...] мал—18,2 миллион толгой, [...] —29,4 миллион, хони, ям[...] 61,5 миллион толгой боло[...]

РСФСР-эй ЦСУ-гай мэд[...] «Капитальна барилга» [...] бүлэг соонь иигэжэ хэ[...] 1965 ондо гүрэнэй 230 ш[...] мо промышленна предприяти[...] лалгада үгтөө. Тэрээнhээ [...] үйлэдбэриие оньhожоруул[...] ашаг ехэтэй болгоhоной, те[...] гиие hайжаруулhанай, т[...] гэнүүдые hэльбэн шэнэдх[...] бусад хэмжээнүүдэй бэелү[...] hэнэй ашаар шэрэм бул[...] луулдаг, хара металлай [...] химическэ түхеэрэлгэ, саар[...] лон бусадые гаргадаг урды[...] приятинуудай хүсэн нэмээ.

Гүрэнэй болон коопер[...] организацинууд 1965 ондо [...] ажахыда 26 миллиард түх[...] 1964 онойхидо орходоо [...] центээр ехэ мүнгэ зөөри hо[...] байна.

РСФСР-эй арадай ажах[...] хүдэлмэришэд болон алба х[...] дай жэлэй дунда зэргын тоо [...] ондо 47,5 миллион хүн [...] 1964 онойхидо орходоо нэг[...] лион 900 мянган хүноор ол[...] лоо. Арадай ажахын хүн[...] сэхэ хангадаг hалбаринууд[...] дэлмэрилэгшэдэй салин [...] hүүлшын хоёр жэлэй тур[...] нэмээгдэhэн байха юм.

Ниитын фонднуудhаа хү[...] үгтэhэн бүхы түлөөhэнүүд [...] хүнгэлэлтэнүүд үнгэрэгшэ [...] 25 миллиард түхэриг боло[...] али 1964 онойхидо орхо[...] процентээр нэмэhэн байна.

Арадай гэгээрэлэй, наук[...] лон культурын талаар [...] амжалтанууд түйлагдаа. [...] рэлсалай жэлдэ 41 миллион[...] тэй хүн элдэб түхэлэй hур[...] да хабаадуулагдаа. 1965 [...] зургаа үлүүтэй миллион х[...] нэ квартира болон гэр[...] ороhон, тэрэшэлэн урда тэ[...] ригдаhан гэрнүүдтэ орожо, [...] раяа hайжаруулhан байха [...] Хүн зондо медицинскэ туhа[...] бүри hайнаар үзүүлэгдэдэг [...] Жэлэй эсэстэ 10.000 хү[...] врач хүртэдэг байгаа.

РСФСР-эй зоной тоо 196[...] январиин 1-дэ 127 миллио[...] хүү хүн болоhон байха юм.

(ТАС[...])

НОВОВОРОНЕЖСКО АЭС—ПАРТИИН СЪЕЗДДЭ

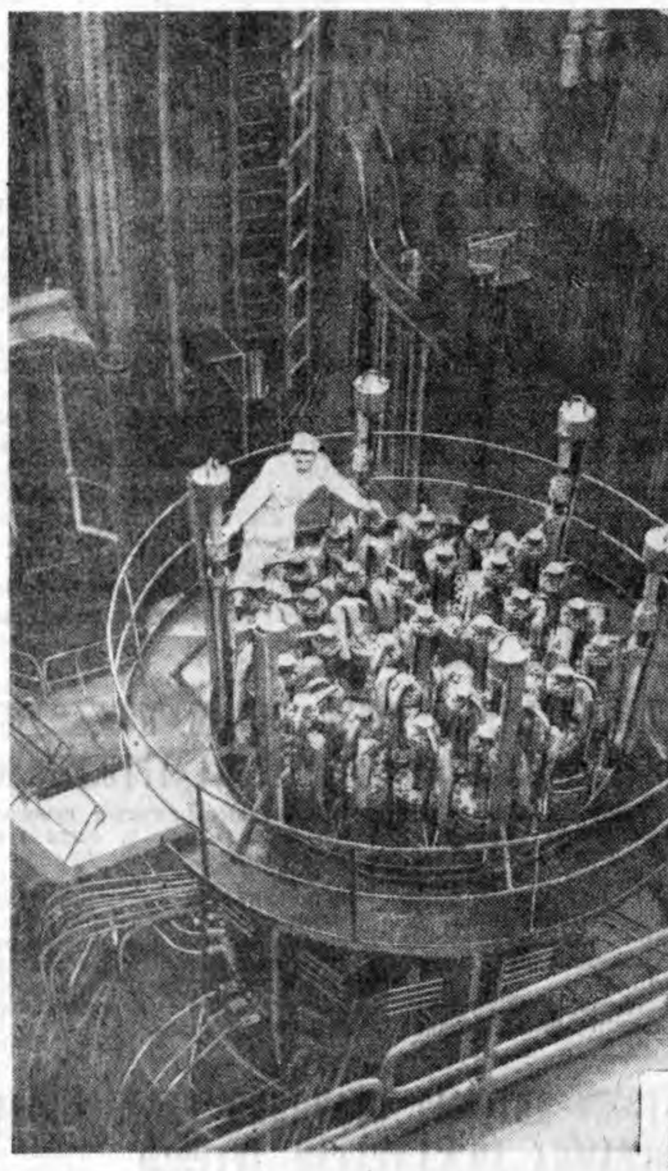

Нововоронежско атомна электростанци хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байнхай. Энэ станци Воронежско областиин бүхы станцинуудай гаргадаг элшэ хүсэнэй хахад шахууе ороной Европодохи хубиин Нэгэдэмэл энергосистемэдэ үгэдэг юм. Энэ станциин коллектив Атомна элшэ хүсые хэрэглэхэ талаар СССР-эй гүрэнэй комитедэй предприятинуудай бүхэсоюзна мүрысөөндэ илажа гараа. Проектын ёhoор станци 210 мянган киловатт элшэ хүсэ гаргахаар хараалагдаhан байгаа. Гэбэшье январиин 7-hoo эхилэн 240 мянган киловатт элшэ хүсэ гаргадаг болоо. Түхеэрэлгэнүүдэй миин байлгые үсөөрүүлhэнэй ашаар станци 50.000.000 үлүүтэй киловатт-час электрын элшэ хүсэ нэмэжэ гаргаа. Энэ хадаа партиин XXIII съездын урда тээ АЭС-эй коллективэй түйлаhан ажалай амжалта болоно. Зураг дээрэ: дээдэ таладань — реактор, доодо таладань — реакторна цехэй начальнигай орлогшо В. В. Сапелов (зүүн гарhaa), ахалагша инженер-физик В. Б. Нетесин, физическэ лабораториин начальник В. В. Гуменников, инженер-физигүүд А. П. Коноплев, В. В. Семенов ээлжээтэ туршалгын дүнгүүдые зүбшэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

„ЛУНА-9» гэжэ автоматическа станци hара дээрэ Шуургата далай шадар буугаа гэжэ мэдээжэ.

ТАСС-ай шэнжэлэгшэ А. Романов **шэнэ научна туршалга тухай өөрынгөө hанамжые хэлэжэ үгэхэ гуйлтатайгаар космонавт-2 Герман Степанович Титовто хандаа.**

«Луна-9» гэжэ автоматическа станциин ниидэлгэ—hарые шэнжэлхэдээ 1959 оной январьhaa эхилэн манай оронoй эрдэмтэдэй хэhэн туршалгануудай үргэлжэлэл болоно.

«Луна-9» станциин ниидэлгын дүнгүүд маанад, космонавтнуудые омогорхуулха ёhooрoo омогорхуулна. Автоматическа станци hара тээшэ ниидэн гараад, тэрэнэй нюрууда, Шуургата далай шадар хүрэжэ ошоо гэжэ мэдээжэ. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, одо мүшөөр зүг шэгые тодорхойлхо оньhон, замыень залан шэглүүлхэ, ябасыень удаарyулха түхеэрэлгэнүүд, тэрэшэлэн бусад оньhо түхеэрэлгэнүүдынь hайнаар хүдэлhэн болоно бшуу. Бидэнэр hарые «тудадаг» боложо hураабди. Замбуулин юртэмсые түрүүлэн шэнжэлэн мэдэжэ ороhон совет ороной тэмдэг—вымпел (тугхан) тэрэнэй нюруу дээрэ хэбтэдэг. «Луна-5», «Луна-7», «Луна-8» автоматическа станцинуудай hарада хүрэhэн байна. Тэдэнэй ниидэлгэнүүд эрдэм наукада, хамагай түрүүндэ дорьбоогүй аалинаар буухын оньhо түхеэрэлгэ туршатааруулагда олон юумэ үгэhэн байна юм. Иимэ оньhо түхеэрэлгэнүүдые байгуулха гээшэ замбуулинай техникын хүгжэлтэдэхи шухала шата болоно. Мүнөө hара дээрэ Шуургата далай шадар «Луна-9» гэжэ автоматическа станци буугаад байна. Станци түрүүшын мэдээнүүдые дамжуулна...

— «Дорьбоогүй аалинаар буулгада» яахадаа тусгаар удха шанар олгогдоноб?

— hара дээрэ агаар үгы гэжэ мэдээжэ. hара тээшэ ниидэжэ ябаhан онгосын ябасые удаарyулжа үгэхэ агаар үгы байна бшуу. Тиимэhээ парашютна түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхын аргагүй. hара дээрэ бууха шэнэ аргые нарин hайнаар шудалан мэдэхын тулада эрдэмтэд ондо ондоо хүсэтэй тусхай реактивна двигательнүүдые хэрэглэхэ гэhэн дурадхалнуудые оруулhан байна. Тэдэниие хэрэглэн ниидэлгын скорость хэрэгтэй юумэнүүднай лаб олон болохол.

— hара тухай та юу мэдэжэ абахые хүсэхэ байнабта?

— Энэ асуудалые эрдэмтэдтэ табихаар байгаал даа! Зүгөөр нюрууганнь хэлбэри, үе, тэрэнэй химическэ состав тухай, hарын температура, магнитна поли, тэндэ байжа магад түйлай жэжэхэн амитад тухай бүри нарин мэдээнүүдые, мүн сейсмическэ мэдээнүүдые тэндэ эльгээгдэhэн хүн hайнаар үгэжэ шадаха гэжэ намда hанагдана. hарын нюрууда космонавтын хүлэй гэшхэхын урда тээ, амиды амитад тэндэ буулгагдаха ёhотойл хадаа. Магад энэ хадаа газар шадарай замбуулинай

ҺАРЫН КОСМОДРОМ ДЭЭРЭ

сагта «удаарyулан үгы болгогдожо» нульда хүргэгдэдэг юм. «Восход-1», «Восход-2» гэжэ олон hууритай онгосонуудай замбуулинай ниидэлгэhээ бусажа газар дээрэ буухадань, скоростьнь нуль болоhон байдаг hэн. Зүгөөр «дорьбоогүй аалинаар бууха» талаар газар дээрэ шалгагдаhан онол арга hарынхида орходоо тад ондоо гэжэ тусгаар тэмдэглэхээр.

hара дээрэ буулгагдаhан научна оньhо түхеэрэлгэнүүд маанадта элдэб олон янзын мэдээнүүдые дамжуулан үгэхэ. Замбуулинай энэ бодосые шэнжэлэлгэhээ уламжалан, түрүүлэн бии болоhон бодолнуудые абтаhан мэдээнүүд лаблан гэршэлхэ гү. али буруу байhыень элишэлэн харуулха болоно. Манай планетын дахуул тухай мэдэдэг дайда руу маанадта зам табижа үгэhэн шэнэ «Белкэнүүд» ба «Стрелкэнүүд» эльгээгдэжэшье магад даа. hарые тойрон ниидэжэ hарада бууха шатануудай нэгэн болохо байна.

hарые бүри дүтэhөө хараха, научна мэдээнүүдые суглуулха, мүн хүсэбэл түрүүшын «лунолёдуудай (hара тээшэ ниидэгшэдэй) бууха газарые шэлэн олохо хэрэгтэй. Тобшоор хэлэхэдэ, манай «түхэреэн сагаан «hарые» мэдэлдээ оруулха тиимэ бэлэн бэшэл даа. Тусхайлбал, энээндэ газарай радиционно бүhэлүүрнүүд hаад хэхэ байна. Нэгэн гэбэл үндэр ехэ элшэ хүсэнүүдhээ хамгаалха тусхай халхабшануудые онгосо дээрэ түхеэрхэ, үгы гэбэл газарай полисуудаар, радиацигүй байдаг «коридорнуудаар» ниидэн гараха хэрэгтэй. Тодоор хэлэхэ болоо hаа, эдэнэй алиинешье хэхэ хэрэгтэй.

Харин эгээн лэ гол асуудал тэхэдэ, түрэл газартаа хүнэй hөөргөө ниидэн бусалга болоно. Энэ талаар олон теоретическэ шиидхэбэринүүд бии юм. Космонавтын бусаха найдамтай оньhо түхеэрэлгын байгуулагдаагүй сагта, hара тээшэ хүнэй ниидэхэ тухай ямар нэгэн горитой хөөрэлдөө хэхэ аргагүй байна.

— Бидэнэр hарада бууж, газар дээрэ hөөргөө бусажа шададаг болоо гэлэйбди. Тиигэбэл, түрүүшын ниидэлгэдэ ямар эрдэмтэ зорин гараха эрхэтэйб?

— Хэрбээ hара тээшэ ганса космонавтын ниидэхэ болоо hаа, тэрэ онгосын командир байхаhаа гадна, ямаршьеб зэргээр астроном, физик, геолог байлсаха ёhотой. Хэрбээ хоёр хүн ниидэхэ болоо hаань, би хоёрдохиень геолог хүниие абалсаха байгааб. Энээн тухай мэдээжэ эрдэмтэ-геолог Андрей Алексеевич Трофимук намайе үнэншүүлhэн байна.

— Герман Степанович, геологи шудалхатнай танда шухала болоно гээшэ ха?

— Яахаб даа? Шудалха хэрэгтэйшье боложо магад ха юм.

— hара дээрэ ошожо буухые та бэлэдхэнэ гүт?

— Энэ хадаа бүхы космонавтнуудай, илангаяа газарые тойрон замбуулинай ниидэлгэнүүдые хээд байгшадай, хүсэл эрмэлзэлгэ болоно.

— hарада «hууринжан түбхинэхэ» гэhэн ойлгомжо танда ямар удхатайгаар hанагдаха байнаб?

— Ажаhууха, ажаллаха тухай хэлэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ маанадай хэлэдэгтэл, эгээн лэ эрхим hайн научно-фантастическа романууд соо бэшэдэгтэл адли юрын хэрэг бэшэ. Зүбөөр газар дээрэхидэл адляар байгуулhан уларилтай, оранжерейнүүдтэй, уhа сөөрэмүүдтэй, магад лабораторинууд болон заводуудтай жэжэхэн городууд hара дээрэ лаб бии бо[...] хол байха. hарые угаа томо к[...] модром болгон хэрэглэхэ гэ[...] «hууринжан түбхинэхэ» гэhэн о[...] гомжодо хабаадана. Эндэ хүн[...] замбуулинай онгосонуудые, п[...] нетэнүүд хоорондын станци[...] дые хабсарган түхеэрхэ, тэдэн[...] замбуулин юртэмсын гүн гү[...] гы тээшэ эльгээхэ байна. Юу[...] тиихэ хэрэгтэйб? Газарhаа он[...] планетэнүүд тээшэ ниидэн га[...] хын тулада ябуулагша ракет[...] космическа скорость секун[...] турша соо 11,2 шахуу киломе[...] байха ёhотой. Эдэ бүгэдэ [...] хэмжээнэй горючи хэрэглэхэ, т[...] мэhээ ракетын шэгнүүр ни[...] ехээр нэмээхэ хэрэгтэй бол[...] hараhаа ябуулагша одоной с[...] ростьнь секунда соо оройдоол г[...] бан километр байха болоно бш[...] Астрономууд болон физигүү[...] hара дээрэ угаа аятай зохид э[...] байдал бии бшуу. Манай пла[...] тэнүүдэй системын түб боло[...] hарые шэнжэлхэ шэнэ арга [...] ломжонууд эрдэмтэдтэ олгогд[...] байна. Наранай «оршон байлгы[...] хуули ёhонуудые мэдэлгэ Газар[...] яажа бии болоhые, тэрэнэй мүн[...] нэй байдалые болон ерээдүйе [...] ринаар мэдэхэ хэрэгтэнь эрдэмт[...] тэ туhалха байна.

...«Луна-9» станциин ниидэ[...] тухай минии хэлэхэ юум[...] иигээд дүүрэбэ ха даа. Энэ т[...] лалтамнай hара тээшэ нииды[...] замдахи шухала шата болоно. [...] хадаа наука, техникын, эрдэмт[...] конструкторнууд болон инжене[...] нүүдэй гайхамшагта түйла[...] болоно.

ТАСС-ай фотохроника.

АМЖАЛТА ХҮСЭН АМАРШАЛБА

Буряадай книготоргын коллектив 1965 ондо арад зондо ном наймаалха түсэбөө болзорhоонь урид дүүргэhэн байна. Үнгэрэгшэ оной IV кварталай социалис мүрысөөнэй дүнгөөр тус коллективтэ дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шан барюулагдаха болобо.

Түйлаhан амжалтатайнь дашарамдуулан, хэб[...] талаар РСФСР-эй комитет болон сөёлой хүдэл[...] лэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай амаршалhан телегр[...] Буряадай книготоргын коллектив абаба. Тии[...] үшөө ехэ амжалта тус коллективтэ хүсэнэ.

ТҮРҮҮШЫН ТҮРҮҮЛЭГШЭ

Улаан-Үдэдэмнай революциин талмай дээрэ, уляангирнууд соо сагаан мрамор табсан дээрэ табиһан памятник харагдадаг. «Василий Матвеевич Серов—Верхнеудинскын Соведэй түрүүшын түрүүлэгшэ» гээд тэндэнь аржыса бэшэгдэнхэй. Мүн Серовой [нэ]рэмжэтэ үйлсэ, мебельнэ фабрика, [ку]льтурын ордон бии хаям.

[illegible] нүхэр Серов ямараар ажа[һууда]л гаталһан, ямар хүн байһан[ые]—хөөрэжэ үгэбэл тон һонирхол[той].

Тэрэ хадаа 1878 ондо Волгын [эр]ье шадархи Хвалынск гэжэ бишы[хан] городто, малгай оёгшын бүлэ до[то]р түрэһэн юм. Бултадаа долоон [хүүгэ]н бэлэй. Эсэгэнь бишыхандань [наһ]а баража, өөрөө үбгэ эсэгынгээ [хү]хэмжэдэ ороһон.

Вася һургуулида эрхимээр һуража, [при]ходско һургуули дүүргэбэ. Һүүлдэнь түрэлхидһөө нюусаар шалгалта барижа, городской училищида абта[ба]. Долоон жэлэй орондо дүрбэн жэл [һу]уугаад, тэрэнээ дүүргэжэрхибэ. [Цаа]шань һуралсаһанай түлөө түлбэрие түлэбэгүй.

Тиигээд аха, дүүнэрээ тэдхэхын [тул]а сүүдэй палатада бэшэг ябуулагшын ажалда оробо. Иигэжэл нүхэр [Се]ров арбан дүрбэ наһандаа ажал[да] эхилээ. Уезднүүдээр ябажа, таряашадай гуйлтаар саарһа [бэ]шэдэг, мүрдэлгэшье хэ[ээ]дэг бэлэй. Тиигэжэ гурбан жэл соо [иимэ] албанда ябаха зуураа, арад [зон]ой яашагүй үгытэй тулюураар [аж]аһуухые, бардам тэнэг баяшуулай [ар]аа гаргахые нилээд үзэһэн [юм]на.

Залуу чиновник уншарһэн, ядар[уу] арад зондо туһалха аргаяа [олох]ые оложо ядахадаа багша болохо шиидэбэ. Багшанарай институтда оробо.

Өөрынь зүрхэ сэдьхэл эзэмдэһэн [ол]он асуудалнуудта харюу оложо [ядаһа]хын тула революционно кружогой [түрүү]лэлгэшэдтэй уулзажа, марксис[тска] һудар шудалжа эхилбэ. Тэрэ үе[дэ] В. И. Ленинэй гайхамшаг зо[хёол]нуудтай анха түрүүшынхеэ [тани]лсаба.

[Һ]ургуулияа түгэсхөөд, Саратовска [губ]ерниин уезднэ Аткарск гэжэ би[шы]хан городто 1899 ондо багшалба. Тэндэ залуушуулай дунда нюуса кружок тогтоожо, социал-демократическа партиин уг зорилгоной тухай хөөрэжэ үгэдэг һэн.

Тиин хоб-хэб оролгоной шалгагаагаар энэ кружок удангүй мэдэгдэжэ, нүхэр Серов арестовалагдаба.

Хэдэн һара үнгэрэмсээр, нютагай полициин хиналта доро байлгаад, Саратов руу сүлөөдэбэ. 1905 оной январиин 9-нэй шуһата хөмөрөөн тухай мэдээсэл Саратовта дуулдаа.

Нүхэр Серов бури ехэ шэн зориг гаргажа, хаанта засагай политикые эрид хурсаар шүүмжэлжэ, революционно ойлгуулгамжын хүдэлмэриде бүхыгөөрөө оролсобо. Тиин нэгэ ехэ суглаан дээрэ үгэ хэлэжэ байтараа, мүн лэ полицида баригдажа, түрмэдэ хаагдаһан, Хвалынск руу сүлэлгэдэ ябуулагдаһан.

1905 оной һүүлээр хаанта засаг революционернүүдые хайра гамгүйгөөр хааба, хэһээбэ.

Большевигүүд өөрын үзэл бодолые нээмэл трибуна дээрэһээ элишэлхын хойноһоо эрмэлзэжэ оробо. Энэ үедэ хаанай правительство Гүрэнэй хоёрдохи Думада һунгалта үнгэргэжэ байгаа. Хвалынскда ажаһуугшад Василий Матвеевич Серовые Гүрэнэй хоёрдохи Думада өөрын түлөөлэгшэ болгон һунгаба. Иимэ түлөөлэгшэдэй олонхинь газар эзэмдэгшэд, промышленнигүүд бэлэй.

Ехэ тэмсэл хэһээр эсэстэ Думада оройдоол 15 большевигүүдэй түлөөлэгшэд болоһые мэдэнэбди. Эдэнэй нэгэнинь В. М. Серов байһан юм.

Большевигүүд арад зоной талые ехэ эдэбхитэйгээр хамгаалһан. Трибунаһаа Серовшье үгэ хэлэжэ, помещигүүдэй бүхы газарые булаан абажа, таряашадта хубаажа үгэхые эрилтэ табяа һэн.

Думада энэ ажал хүдэлмэри Владимир Ильич Ленинэй хүтэлбэри доро үнгэргэгдэбэ. Тиихэдэл Серов В. И. Ленинтэй танилсаа юм.

Таряашадай, хүдэлмэришэдэй зүгһөө, «үнгэрхэдөө» Петербургын сэрэгэй флодой доодо шатын алба хаагшадай үмэнэһөө большевигүүдэй нэрэ дээрэ һанамжа, дурадхалнууд олон оробо. Ямар эрилтэтэйгээр бэ гэхэдэ, засаг түрые арад зоной гарта, Бүгэдэ арадай учредительнэ суглаанай мэдэлдэ үгэхэ тухай. Правительство сошордон, һанаагаа зобобо. Гүрэнэй гэмтэн гэжэ нэрлэгдээд, бүхы депутадууд-большевигүүд хиналтада абтажа, Сибирь хаатаршан гүүдай ажал хэхээр сүүдлэгдэбэ.

Василий Матвеевич Серов эгээл холын Нерченскэ түрмэ—Горно Зерентуй эльгээгдээ.

«Харгы холохон, хүндэхэншье байна. Хүлдэхи түмэр шүдэрнай тахяагай үндэгэнэй зэргэ шархануудые гаргаба... Арад зонойнгоо, манай агууехэ хэрэгэй түлөө энээнһээшье болохо юумэ тэсэмээр...»—иигэжэ Василий Матвеевич харгыһаа бэшээ юм.

Сүлэлгэдэ ерэһэн большевигүүд харанхы нүхэн уурхайнуудта хүдэлһэн, түрмын ноёдой аяг ааша доро байһан. Үнгэрмэ хэрээгыгээр хандахадань, үлэсхэлэн байдал соносходог бэлэй. Василий Матвеевич зоболон бэрхэшээлнүүдые зон нүхэдтэеэ хамта айхабтар зоримгойгоор дабажа гараһан. Сэдьхэлээ заашье эбдэрһэнгүй. «Хаалтада байха үеымнай ёһотой арадай университет болгожо шадаһан юм» гэжэ Василий Матвеевич тухай нүхэдынь дурдан тэмдэглэнхэй. Сүлэлгэдэ байгшадые юрэнхы үзэг бэшэгһээ захалаад, философи, политэкономидошье һургадаг һэн. «Политическэнүүдынь» Петербург, Москвагай революционернүүдтэй нюуса холбоотой байһан.

Сүлэлгэдэ ябаһанай һүүлээр Серов бэшэ большевигүүд—хоёрдохи дүүмынхидтэй хамта Мысовая поселогто ажаһуухаар үлэһэн юм. Эндэ большевигүүд нютагай үхибүүдтэ һургуули нээжэ үгэһэн, мүн бэшэ бэшэшье оролдолго гаргахаһаа гадна, революцида бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулаа, Петербург болон Москватай холбоо барисаагаа таһалаагүй, тэндэһээ политическэ заабари абадаг, большевистскэ ном һудар асаруулжа, хүдэлмэришэн, таряашадай дунда тараадаг һэн.

1914 оной август соо дэлхэйн дайн эхилбэ. Энээнэй хархис шунахай удха шанар, мүн буржуази болон помещигүүдэй аша туһада үүдхэгдэһэн тухай Прибайкалиин большевигүүд хүн зондо ойлгуулдаг һэн.

1916 ондо В. М. Серов Верхнеудинск нүүжэ ерэбэ. Тиин багшалха зуураа, большевистскэ партийнэ организаци эмхидхээ.

Таряашадай, түмэр замшадай, городой предприятинуудай хүдэлмэришэдэй, сэрэгшэдэй дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри хэгдэбэ. Василий Матвеевич Берёзовско гарнизоной 15 мянган солдадуудые революционно талаарнь бэлэдхэхэ даабаритай байжа, ехэхэн хүдэлмэри ябуулаа.

1917 оной март соо Серовто һүни гэнтэ телеграфист гүйн орожо ерэбэ.

— Хаан шэрээһээ унаа!—гэжэ тэрэнь сэдьхэлээ хүдэлгэн дуулгаба.

Энэ мэдээсэл бүхы большевигүүдые хизааргүй ехээр баясуулба. Ээлжээтэ бэшэ партийнэ суглаан зарлагдажа, хүдэлмэришэдэй, таряашадай болон солдатска депутадуудай Совет байгуулха тухай тогтоол тэндэ абтаба. Энэл һүниндөө Верхнеудинскын полициин начальник болон засагай буржуазна бүхы түлөөлэгшэд арестовалагдаба.

Полици, жандармгүй город. Намилзаһан Улаан тугууд. Малгай, ханшы дээгүүр улаан бант-бүдүүд. Эндэ тэндэ митингнүүд, суглаанууд. Эдэ бүгэдэ хотодо айхабтар ехэ һайндэрэй шэнжэ түхэл оруулба...

1917 оной мартын 6-да Верхнеудинскын хүдэлмэришэдэй, таряашадай болон солдатска депутадуудай Совет байгуулагдаба. Тэрээнэй түрүүлэгшээр Серов нэгэн дуугаар һунгагдаа.

Соведүүдэй шиидхэбэреэр профсоюзууд эмхидхэгдэбэ, хүдэлмэриин найман часай үдэр тогтоогдобо.

Серов үглөөнһөө орой һүни болотор ажалладаг, тиихэдээ заседанинуудые үнгэргэдэг, статьянуудые бэшэдэг, бэшэгүүдтэ харюусадаг, хүнүүдтэй хөөрэлдэдэг; тосхон болон солдатска гарнизонуудаар аяншалжа орон доторой политическэ байдал, Совет засагай үүргэ тухай ойлгуулжа үгэдэг һэн. Верхнеудинскын Соведэй нүлөөн доро Байгал шадархи бүхы тосхонуудта нютагай Соведүүд байгуулагдаһан.

Соведүүдэй үүргэ үдэрһөө үдэртэ дээшэлэн, аргагүй элеэр харагдаба. Гэбэшье меньшевигүүд, буржуйнар, нюдарган баяшуул, ламанар Соведүүдтэ эсэргүүгээр тэмсэбэ.

Энээндэнь Верхнеудинскын большевигүүд зохихо сохилто үгэбэ.

Социалис революциие хүгжөөхэ гэһэн В. И. Ленинэй захяа заабариие Соведүүд хэлбэришэгүй, эрид шиидэнгеэр бэелүүлбэ.

Соведүүд хоёрдохи съездээ зарлаба. Энэнь айхабтар ехэ эдэбхи дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрөө.

Гэбэшье үдэрһөө үдэртэ аюул ойртоно.

«Соведүүдтэ аюул тохёолдобо. Буу зэбсэгээ барижа бодогты, бэеэ хамгаалагты. Тэрэгүй һаа доботолһон сагаан гвардейцүүд, хариин түримхэйшүүл барлагшалжа магадгүй...»—иимэ гаршагтай листовконууд, большевистскэ газетэ толилогдобо.

Хүдэлхэ, ажаллахань улам хүндэ шахардуу болобо.

Владивостогто японой, англи сэрэгүүд бууба. Байгалай үмэнэ Семеновой бандануудтай дайн байлдаан эхилбэ.

Соведүүдээ нягтаар тойрон жагсажа, улам зоримгойгоор тэмсэхые большевигүүд уряалаа. Теэд хүсэч адли тэнсүү бэшэ. Дайсан хотодо түргэнөөр ойртобо.

Большевигүүд Верхнеудинскые яаха аргагүй орхижо гарабад.

Һүүлшын эшелоноор Серов Шэтын город мордоо һэн. Тиин тэндэ сагаан офицертэ баригдажа, айхабтараар зобоолгоһон. Большевигүүдэй хаагуур нюугдаһан, тараһан тухай семеновецүүд мэдэхые оролдожо, бүришье муухайгаар загнаһан бэлэй.

Серов аниршье гараагүй. Тиигээд лэ саазалагдаһан.

Ямаршье зоболон, бэрхэшээл ёһотой революционерэй баатарлиг зоригые нугалжа шадаагүй.

Василий Матвеевич Серов мэтээр арад зоной зол жаргалай түлөө тэмсэгшэдэй намтар, ябадалынь Улаан-Үдымнай түүхын эгээл үнэтэ шэмэглэлынь болоно хаям даа.

О. СЕРОВА.

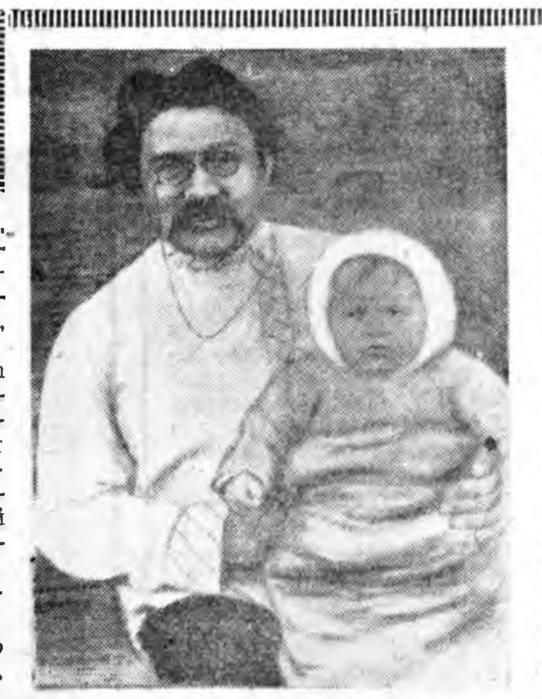

ИЛАГШАДТА—УЛААН ТУГ

Ехэ-Нугын совхозой малшад малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар 1965 ондо горитой амжалта туйлаа. Совхоз үнгэрэгшэ жэлдэ һү, мяха, ноһо гүрэндэ тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна. Совхозой малшад 100 үнеэн бүриһөө 100 тугал, 100 хонин бүхэнһөө 83 хурьга абаа. Тиигэжэ эбэртэ бодо малай тоо толгойе 114, гахайн—210, хониной—112 процентээр нэмээһэн байна.

Совхозой һаалишад эгэшэ дүү Мария, Минсара Нуртыновант нёдондо үнеэн бүриһөө 1879—1855 литр һү һаажа, совхоз соогоо эрхимлэһэн байха юм. Тугалшад П. Лхамажапова, З. Цыбикова гэгшэд харууһалһан тугалнүүдээ нэгэшье толгойн хороолтогүйгөөр мал болгоо.

1965 оной социалис мүрысөөнэй дүнгөөр, Ехэ-Нугын совхозой малшад аймаг соогоо түрүүлжэ, нэгэдэхи һуурида гараба. Һаяхан болоһон совхозой хүдэлмэришэдэй хамтын суглаан дээрэ КПСС-эй Хяагтын райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг тэндэхи ажалшадта барюулагдаа.

В. УСОЛЬЦЕВ.

ЖЭШЭЭТЭ ҺААЛИШАН

ЗАХААМИН. Лайжид Жигжитова «Байгал» колхозой Зуһалангай фермэдэ ажаллажа байдаг. Оролдосотой бэрхээр хүдэлжэ, сугтаа ажалладаг нүхэдтөө жэшээ харуулна. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэмнай даадаг 20 үнеэдһээ 20 тугал абажа тулжүүлһэн, үнеэн бүриһөө 926 литр һү һааһан байгаа. Тиигэжэ колхоздоо эрхимлэжэ гараба. Лайжит Жигжитова «Коммунис ажалай ударник» гэһэн нэрэ солотой.

Д. ВАНЧИКОВ.

Таниие ямараар ханганаб?

ТАТАЛЯАГҮЙ АЖАЛЛАГ ЛЭ

Үбэл түлэг дундаа. Фермэ, ота[ра] дээрэ малшад, хонишоднай [үдэ]р һүнигүй оролдон ажаллажа байна. Тэдэнэй элүүр энхэ, гэ[дэ]ргээ ямаршье таталяагүй, һайнаар хүдэлхын тула хамаг юумэ хэгдэхэ болоно, хэгдэжэшье байна юм ааб даа. Бидэ, элүүрые хамгаалгын хүдэлмэришэдшье, бусадһаа гээгдэхэ ёһогүйбди.

Аймаг соомнай мүнөө үедэ Түнхэнэй врачебнэ участогайхид (ахалагша врачынь З. А. Сымбелова) энэ үбэл болоһоор илангаяа һайнаар оролдонод гээшэ. Үшөө намар байхада кварталай—гурба һарын түсэб табижа, тэрэнээ һараһаа һарада нарин нягтаар бэелүүлээ. Малшад дээгүүр ябаха график, маршрудаашье хазагайруулаагүй. Энэнь тон һайшаалтай. Тиихэдээ гол түлэб ямар ажал ябуулааб гэхэдэ, уридшалан һэргылхэ үзэлгэнүүдые [хэ]дэн дахин үнгэргэһэн, аптечкануудые бүхы фермэ, отаранууд дээгүүрэ абаашаһан, ариг сэбэр сахиха, үбшэ яажа һэргылхэ тухай нилээд олон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн.

1-дэхи, 2-дохи фермын малшад урзанда жэлэйхиһээ жэшээгүй нягта сэбэрээр ажаһуудаг болонхой. Эндэ байра, байдалыншье үбэлжэлтэдэ саб-яб гэмээр бэлдэгдэнхэй юм. Мүнөө тэндэ ороходо ехэ дулаан, зохид.

Мүн Тоорын врачебнэ участогые магтамаар. Эндэ хоёрдохи жэлээ залуу мэргэжэлтэ нүхэр Г. В. Шилов хүдэлнэ. Гансаараа гү, али нютаг дээрэхи фельдшерые дахуулжа, һарада алгадгүй 3—4 дахин фермэ, отара дээгүүр ябадаг. Тиихэдээ үбшэнһөө бэеэ һэргылхэ, ариг сэбэрээр ажаһууха тушаа илангаяа ехэ жүдхэмжэ гаргадаг, лекцинүүдые уншадаг, санбюллетень гаргадаг. Мүн малшадай ажаһуудалай асуудалнуудые гол анхаралдаа абадаг. Түлеэ залһанай, избёосхо гэхэ мэтын таһалдабал, колхозуудай правлениин урда эрилтэ табидаг. Энээгүүр-тэрээгүүр ябажа ерэһэнэй удаа колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзадаг, үзэгдэһэн дутуу дунданууд тухай хөөрэн үгэжэ, дары хэмжээ абхуулдаг. Ленинэй нэрэмжэтэ, «Маяк» колхозуудай правлениин түрүүлэгшэнэр нүхэр Е. Ш. Гулгонов, С. М. Полхонов гэгшэд врачай ажаглалта хэхэдэнь, дурагүйлхэдэг бэшэ, харин ехэ анхаралтайгаар хайдадаг, али бүхы дэмжэлгэ үзүүлдэг, дутагдалнуудаа усадхахын хойноһоо оролдодог. «Иимэ байхадань, бүри урматайгаар хүдэлэгшэбди». —гэжэ врач нүхэр Шилов хөөрэдэг юм.

Аймагаймнай больница малшадые хангаха талаар мүн лэ өөрын түсэбтэй. Энэ февраль, март һарануудта терапевт, хирург, педиатр, рентгенологһоо бүридэһэн бригада түсхай маршрудаар бүхы ажахынуудаар ябажа байха. Нэн түрүүн, Мондо, Туранаар, «Восточные Саяны» колхозоор аяншалха һанаатайбди.

Малшадайнгаа һаатангүй хүдэлхын тула эмнэгшэднай арга шадал соогоо оролдохол байха даа.

Д. НАМСАРАЕВ,
Түнхэнэй аймагай больницын ахалагша врачай орлогшо.

«ҮГЫ ЮУМЭН ҮХЭРҺӨӨ ХАШАН»

Баргажанай Аргадын совхозой нэгэдэхи отделени хүрэжэ, тэндэһээ холынь малшадта ошобо гээшэб. Уулзаһан лэ хүн бүхэмни:

— Гол тубяарнай, түб һууряарнай, дээдын тазараарнай ямар һонинтойб?—гэжэ һурагшалаад һалаха юм бэшэ. Болоһон һониниие хэндэнь хэлэжэ барахабши.

— Газетэһээмнайш ондоогоор дуулгагдаһан һонин үгы хэбэртэйл,—гэхэлээрни:

— Газетэмнай һаянай юу бэшэнэб?—гээд урдаһаам һураха гэлэйш. Юугээ хэлэһэн зон гээшэб гээд, гайхахын ехээр гайхабаб. Малшадые газетэ уншажа шадахагүй хүнүүд байгаа ха гэжэ хэлэхэ болоо һаа, аманай алдад. Хэблэл захяагүй гээ һаа, баһа буруу. Хэлэхэ үгэеэ оложо ядан тээлмэрдэшоод, агшан зуура абяагүй һуулайб. Малшадай байра соогуур хараашалхадам, нюдэндэ торохо газетэ харагданагүй. Гайхахадаа:

— Һаяын газетэ байгаа һаань, харуулыт,—гэжэ хэлэн гэһээм:

— Юун газетэ гэнэт. Тэрэниие саг соонь абадаг һаа, танһаа һониниие һураха һаалди,—гэбэ. Үгы юумэн үхэрһөө хашан.

Үнэн ушарыень мэдэн гэһээм, хэлхеэ холбооной Аргадын таһагай почтальон Раднаев, амараа хараад, Аргадаһаа саашаа алхаха дурагүй, хашан хүн гэлеэнэ. Малшадта абаашагдаха бэшэг тамга, газетэ, журнал харгыя хүнүүдээр эльгээжэрхёод нюдэ балай, шэхэ дүлии һуудаг. Тиигэжэ абаашагдаһан газетэ, журналнуудынь эзэдээ олонгүй төөришэдэг байха юм.

Л. ЦЫРЕТОРОВ.

Бабушкин хотын номой магазин наймаанайнгаа түсэбые ходол үлүүлэн дүүргэжэ байдаг. Үнгэрэгшэ жэлэй түсэб болзорһоо урид, декабриин 1-дэ дүүргээ һэн. Магазин городой Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэнхэй.

Иимэ амжалтада магазинай наймаалагша, КПСС-эй гэшүүн Надежда Михайловна Сахаровагай ехэ хубита бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. М. Сахарова.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ЯАЖА ТЭСЭНЭБ?

Чисаанын совхозой (Хори) Михайловка, Могсохон тосхонуудтахи магазинуудай гэр байранууд «хүхэ шонын хүлдэшэхөөр» хүйтэн. Хана, шала, үһээниинь үеинһөө хойшо заһагдаагүй. Шэнгэн зүйлнүүд һүниндөө хаха бута хүрэшөөд хононо. Үдэршье ороходо, зүдэрүү. Наймаалагшад өөһэдөө, бэе һайтайнууд лэ хадаа, тэсэнэд гээшэ ха.

Мүн түмэр хэрэгсэл, гэр доторой эдлэлэй эд бараан газаа саһанда даруулжа, һалхинда үеэлгэжэ хэбтэхэ юм. Тиимэһээ шанарынь, үнгэ зүһэнь муудана. Мүртэй склад, һарабша үгы. Керосин гэхэ мэтын аһадаг зүйлнүүд баһал хайша хэрэгээр хадагалаатай.

Иимэ байхадань совхозрабкоопойхид, хүдэлмэришэдэй профсоюзай комитет юу харана гээшэб!

Ходо иимэ байхадаа худалдан абагшадта, наймаалагшадта өөһэдтэньшье, балай һайн бэшэ ха. Али наймаалагшадай өөһэдэйнь «нашан дорюунаар» эрилтэ табихыень хүлеэнэд гү?

Гадна дурсагдаһан магазинуудые түхэлжүүлхэ, заһаха тушаа райпотребсоюз (түрүүлэгшэ нүхэр Б. Самбуев) үбэлэй үнгэрхэ, дууһахые хүлеэнгүй, ойрын сатта яаралтай хэмжээ абаг лэ!

Ш. ЦЫВАНОВ.

„Союзсельхозтехникэ" гэжэ бухэсоюзна нэгэдэлэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Н. А. Давиденко хөөрэнэ

ПОЛИИН ИНДУСТРИИЕ БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР АШАГЛАХА

Бухэсоюзна зүблөөн—семинар Киевтэ хэдэн үдэрэй турша соо боложо, хүдөө ажахые техникээр хангаха, техникэ заһабарилгын технологи һайжаруулха асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

«Сельхозтехникэ» гэжэ нэгэдэлнүүдэй эрдэмтэд, мэргэжэлтэд заһабарилгын бааза эмхидхэлгын дүй дүршэлые халан абалсаа, машинануудые бүри бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглалгадань колхоз, совхозуудта үргэн туһаламжа үзүүлхэ программые хараалаа. Ороной заһабарилагшадай үмэнэ мүнөө табигдажа байһан гол зорилгонууд тухай хөөрэжэ үгэхыень «Союзсельхозтехникын» түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Н. Д. Давиденкые ТАСС-ай корреспондент Б. Бажанов гуйһан байна. Тэрэ иигэжэ харюусаа:

Оромнай хүдөө ажахые хүсэтэ техникээр хангана. Мүнөө колхоз, совхозуудта нэгэ миллион зурган зуу мянга шахуу трактор, 518 мянган таряанай комбайн, нэгэ миллион ашаанай автомобиль болон бусад олон машинанууд бии. Манай ажахынуудые техникээр саашадаа улам һайнаар хангаха ябадалые КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүд уридшалан тодорхойлһон байна. Табан жэлэй турша соо колхоз, совхозуудай машинно-тракторна парк нилээд ехээр нэмээгдэхээр хараалагдаа. Эдэ бүхы олон түмэн машинануудай һаалгүй хүдэлмэриие хангаха шухала зорилго «Сельхозтехникын» үмэнэ табигданхай.

Манай заһабарилгын баазын хүсэн мүнөө дээрээ үшөөл дутамаг, харин хоёр-гурбан жэл үнгэрөөд байхада ороной хэрэглэмжые хүсэдөөр хангадаг болохо.

Тэрэ үеын ерээд байхада, нэгэдэлэй хүсөөр тракторнуудай ехэ заһабариин 66 процент, тракторна двигательнүүдэй—80 процент, автомобильнүүдэй—мүн лэ эды шэнээн процент, таряа хуряадаг комбайнай—85 процент дүүргэгдэхээр хараалагдана.

Энэ зорилго ямар мүнгэ зөөреэр шиидхэгдэхэб?

Мүнөө хүдөө нютагуудта заһабарилгын предприятинууд шэнээр баригдана, хуушанууднь шэнэдхэн һэльбэгдэнэ. Тиихэдэ эдэ предприятинууд гурбан янзын түхэл янзатайгаар байгуулагдана.

Нэгэдэхеэр, техническэ харууһалга, мүн орёо бэшэ заһабариин хүдэлмэри хэхэ колхоз, совхозуудай мастерскойнууд.

Хоёрдохёор, «Сельхозтехникын» отделенинүүдэй дэргэдэхи районно мастерскойнууд. Тэдэнэр трактор, автомобиль, комбайн болон бусад машинануудые заһабарилха талаар колхоз, совхозуудай бүхы захилнуудые дүүргэхэ байна. Мүн лэ эндэ мал ажалай фермэнүүдэй түхеэрэлгэнүүд, металл отолдог станогууд заһабарилагдадаг байхаар хараалагдана. Орёо нарин хүдэлмэриие эдэ мастерскойнууд түсхай мэргэжэлэй заводууд болон мастерскойнуудай туһаламжатайгаар дүүргэхэ юм.

Эсэстэнь, гурбадахи түхэлэй—түсхай мэргэжэлэй заһабарилгын предприятинууд. Эдэнэр тракторнуудай, автомобильнуудай, двигательнүүдэй, машинануудай орёо агрегадуудай, автотракторна резинын, элдэб электротүхеэрэлгэнүүдэй ехэ заһабариие хэхэ байна. Эдэнэр хуушарһан детальнуудые нэгэн газарнуудһаа һэргээлгые эмхидхэхэ, мүн стандартнабэшэ технологическа түхеэрэлгэнүүдые бүтээжэ гаргаха болоно.

Һүүлэй хоёр жэлэй турша соо манайда олон шэнэ завод, мастерской баригданхай. Тэдэнэй нилээд олониинь түсхай мэргэжэлэй болгогдонхой. Энэ хүдэлмэридэ манай олонхи мэргэжэлтэд проектнэ институдууд, дээдэ һургуулинуудай, барилгын организацинуудай, промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд хүсэ шадалаа зорюулна.

Заһабарилгын баазануудые шэнэдхэн һэльбэлгэдэмнай промышленностиин, илангаяа Минскэ тракторна заводой, Пермскэ областиин Ленинэй нэрэмжэтэ, Дзержинскиин нэрэмжэтэ заводуудай, Москвагай областиин предприятинуудай, Харьковай тракторна болон «Серп и Молот», мүн бусад олон заводуудай хүдэлмэрилэгшэд ехэ туһаламжа үзүүлээ. Тиимэ болохолоороо, социалис промышленностьда хэрэглэгдэдэг инженернэ түрүү һанал бодол хүдөө ажахыда дэлгэржэ байна гээшэ.

Иимэ бүгэдэ арадай туһаламжагүйгөөр бодото үрэ дүн туйлаха маанадта бэрхэтэй байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ харилсан ажаллалгаһаа баяхаланта үрэ дүн гараа: орон дотор 1184 түсхай мэргэжэлэй мастерской байгуулагдаа. Эдэ мастерскойнууд жэлэй турша соо 345 мянган машинын ехэ заһабари хэжэ шадаха байна. Гэбэшье Российскэ, Туркменскэ, Таджикска нэгэдэлнүүд заһабарилгын мастерскойнуудые шэнэдхэн байгуулха даалгабаринуудые нёдондо жэлдэ дүүргэжэ шадаагүй.

Колхоз, совхозуудта нэгэдэлнүүд ямар түхэл янзаар туһаламжа үзүүлдэг болоно байнаб?

Колхоз, совхозуудтай «Сельхозтехникын» байгуулдаг харилсаанай түхэл янзань байгаалиин болон экономическа эрхэ байдалһаа дулдыдан ороной элдэб нютагуудта ондо ондоо байдаг. Ажахынууд түсхай мэргэжэлэй предприятинуудта заһабарилагдаһан узелнууд болон агрегадуудаар хуушарһануудыень һэлгэжэ, техникэеэ заһажа шадаха, харин техническэ талаар хангалгые өөһэдынгөө мастерскойнуудта бэелүүлхэ байна.

Ондоошье зам бии: орёо нарин машинануудай ехэ заһабаринуудые узелнууд болон агрегадуудые һэлгэхэ аргаар манай районно мастерскойнуудта хэжэ болоно, харин ажахынуудтаа имагтал жэжэ заһабари бэеэ даагаад хэжэ, техническэ хангалга бэелүүлжэ шадаха байна.

Эсэстэнь туһаламжа үзүүлхэ гурбадахи түхэл янза гэхэдэ: өөрын заһабарилгын баазагүй, мэргэжэлтэй кадрнуудгүй колхоз, совхозууд машинануудай техническэ хангалга үргэлжэ дээрэнь хэхэ тушаа «Сельхозтехникэтэй» договорнуудые баталха байна.

Колхоз, совхозуудта баригдажа байһан мастерскойнууд тухай түсгаар тогтожо хэлэхэ хэрэгтэй. Имагтал техническэ хангалга болон жэжэ заһабари хэхэдэ шухала болохо түхеэрэлгэнүүдээр, зэр зэмсэгүүдээр хангагдаһан байха гэжэ типовой проектнүүдээр хараалагдана. Гэхэтэй хамта, бүхы техникын ехэ заһабари хэхээр томо мастерскойнуудые ажахынуудта байгуулха эрмэлзэлгэ эндэ тэндэ гарадаг болоһон байха юм.

Зүгөөр энэ зам хэдэн миллион түхэриг үлүүсэ гаргашалха ябадалда хүргэхэ болоно. Элдэб янзын тракторнуудай бусад орёо машинануудай хамтадаа заһабарилагдажа байһан газарта индустриальна түрүү технологиие, мүн мүнөөнэй түхеэрэлгэнүүдые хүсэдөөр ашаяа харюулжа шадахаар хэрэглэхын аргагүй. Бишыхан предприятинуудта заһабариин өөрынь үнэ заабол дээшэлдэг. Харин ехэ заһабари хэхын тулада мүнөөнэй томо мастерской өөһэдтөө байгуулха шадал нэгэ ажахыда үгы бшуу. Тэрээнэй гаргаша ажахын гаргадаг продукциин өөрынь үные дээшэлүүлдэг гээшэ.

Жэшээлхэдэ, Одесскэ областиин Раздельнянска районой 11 колхоз (түс бүридөө 15—25 трактортай, тэрээндэ хэрэгтэй машинануудта) 1964 ондо бүхы түхэлэй заһабаринуудые «Сельхозтехникын» мастерскойдо дүүргүүлһэн байгаа. Колхоз бүхэн жиирэй заһабариин мастерскойтойгоор техническэ хангалгын пунктнуудые барьяа. Эдэнэр ажахы бүхэндэ 18—25 мянган түхэригтэ болоһон байна. Заһабарилгын болон техническэ хангалгын гаргаша 11 колхоздо дунда зэргээр условно хахалалгын гектар бүридэ 88 мүнгэтэ болоо (97 мүнгэн байхаар түсэбөөр хараалагдаһан байгаа). Хэрбээ ехэ заһабари хэхын тулада колхоз бүхэн өөрын мастерской барьяа һаань, энэ гаргашань условно хахалалгын гектар бүридэ 3 түхэриг хүрэтэр нэмэхэ байгаа бшуу.

Тиимэ болохолоороо, манай туһаламжые хэрэглэхэдэнь ажахынуудта ашагтай болоно үгэнэ. Бүри мүнөөнэйшье сэн тодорхойлгоор, ехэ мүнгэ зөөри алмаха арга тэдэндэ олгоно. Заһабарилгын саашадаа бүри хямда сэнтэй, шанар һайнтай болохын тулада бидэнэр мүнөө хэмжээнүүдые абанабди.

Заһабарилгын өөрынь үные хямдаруулха ямар арга боломжонууд бииб?

Технологиие, предприятинуудые түсхай мэргэжэлдэ оруулгые болон хамжажа үйлэдбэрилгыень наринжуулгаһаа заһабарилгын өөрынь үнын хямдаралга, шанарай һайжаралга дулдыдаха байна. Ямар нэгэн машиные заһабарилжа, бүтэн болгохо гээшэ олон ушарта яахадаа үнэ ехэтэй байдаг бэ? Шалтагаануудай нэгэн гэхэдэ, зарим ушарта һаяханшье ашаглалгада үгтэһэн мастерскойнууд болон заводууд хуушаржа хойшо гараһан типовой болон индивидуальна проектнүүдээр баригдаһан байдаг. Энэ хадаа барилгын сэнгые хүндэрүүлхэһээ гадна, технологическа онол аргые мүнөө үе сагай хэмжээндэ эмхидхэхэ арга олгоногүй.

Заводуудай, мастерскойнууд болон техническэ хангалгын пунктнуудай гушан хоёр типовой проект мүнөө үедэ байгуулагданхай. Тэдэндэ заһабарилгын түрүү технологи, бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэнүүд, барилгын һайһайн конструкцинууд хэрэглэгдэхээр хараалагданхай. Иимэ проектнүүдээр барилга хэхэ гээшэ өөрынь үнэ хямдаруулха замуудай нэгэн болоно.

Түсхай мэргэжэлэй предприятинуудай хүсэ шадалые бүхэли жэлэй турша соо хүсэдөөр ашаглаха гээшэ баһа нэгэ горитойхон арга боложо үгэнэ. Харин энээндэ юун һаад болоноб гэхэдэ, заһабарилгын хүдэлмэри нэгэ газарта тиимэ ехээр хамтадхагдаагүй байһаар. Захиргаанай нэгэ район дотор байгуулагдаһан түсхай мэргэжэлэй мастерскойнууд болон заводууд ажал хүдэлмэреэр ходол дутуу хангагдаһан байха гэжэ дүй дүршэл харуулжа үгөө.

Энэ талаар нимэ жэшээ һонирхолтой. Москвагай Ростокинско заводто Д-54 тракторай 4 мянган двигательнүүдые жэлэй турша соо заһабарилхада, тэдэнэй түс бүриин заһабариин дунда зэргын өөрынь үнэ 254 түхэриг болоһон байна. Урдань энээнһээ хоёр дахин бага хэмжээтэй хүдэлмэри предприятиин хэдэг байхада өөрынь үнэ энээнһээ 23 түхэригөөр ехэ байдаг байгаа. Дунда зэргээр абажа үзэбэл, орон дотор түсхай мэргэжэлтэй предприяти бүхэнэй хубитада жэлэй турша соо тракторай гү, али комбайнай 940 мотоор хүргэхэ байна. Зүгөөр энээнһээ үсөөн моторнуудай хүртэхөөр областьнууд бии. Жэшээлхэдэ, Калужска областьдо түсхай мэргэжэлэй предприяти бүхэндэ—133, Калининскэ — 450 двигатель хүртэхэ байна. Жэшээд үзэгты—Ростокинско заводто жэлдээ 4000, Калужска—оройдоол 133 двигатель заһабарилагдана. Эгээл энээнһээ боложо заһабарилгын өөрынь үнэ дээгүүр байна бшуу.

Ерэхэ табан жэлдэ захиргаанай районуудые бэшэ, харин түхэл бүриин хүдэлмэриие хэр ехээр хамтадхажа болохо байһанһаа, мүн харгы замһаа дулдыдуулан, заһабарилгын район гэдэгүүдые хараада абан заһабарилгын түсхай мэргэжэлэй предприятинуудые байгуулха хэрэгтэй.

Эдэ бүгэдэ шэнээр эмхидхэгдэжэ байһан түсхай мэргэжэлэй предприятинуудта хамаадана. Заһабарилгын өөрынь үнэ хямдаруулхын тулада мүнөө ямар юумэ хэгдэжэ байнаб?

Завод, мастерскойнуудые түхэреэн жэлэй турша соо хүдэлмэреэр бүри һайнаар хангахые эрмэлзэхэ шухала гэжэ дүй дүршэл харуулна. Мүнөө дээрээ колхоз, совхозууд өөрынгөө техникые гол түлэб намар, үбэлэй сагта маанадта асаржа үгэдэг. Иимэ эрхэ байдалда предприятинуудай ашаг ехэтэйгээр ажаллахыень хүлеэхэ аргагүй. Мастерскойнуудые хүдэлмэреэр хангалгые һайжаруулхын тулада хүсэд бүридхэгдэһэн машинануудай, тэрэшэлэн узелнууд болон агрегадуудай андалдаанай фондунуудые бидэнэр байгуулнабди.

Өөрын үнэ хямдаруулха үшөө нэгэ эшэ үндэһэн гэхэдэ, элэһэн детальнуудые нэгэ газарһаа һэргээн заһаха хүдэлмэри бүри үргэнөөр эмхидхэхэ шухала.

Хабарай хүдэлмэридэ техникэ хэр зэргээр бэлдэгдэнэб?

Мүнөө механизаторнуудта халуун үе болоод байна. Хабарай хүдэлмэриин эхилтэр колхоз, совхозуудта 850 мянга шахуу трактор, 638 мянган плуг, 786 мянган сеялкэ, бусад машинанууд заһабарилагдаха ёһотой.

Бүхы дээрээ орон дотор трактор, плуг заһабарилгын түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнэ, гэбэшье түс түс республиканууд гээгдэнхэй. Туркменидэ, Таджикистан болон Арменидэ тракторнуудые хабарта бэлэдхэхэ хүдэлмэри нёдондонойхиһоо удаанаар хэгдэнэ.

Түрүү колхоз, совхозууд хабарта бэлэдхэлые түгэсхэжэ байнхай. Механизаторнууд болон заһабарилагшад КПСС-эй XXIII съездын хүндэлэлдэ зорюулан заһабариие эрхим шанартайгаар, болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлнэ. Газар элдүүрилгын бүхы техникые түргэнөөр бэлэдхэхэ, хабарые зэбсэг түгэлдэрөөр угтаха хэрэгтэнь колхоз, совхозуудта туһалха гээшэ «Сельхозтехникэ» гэжэ нэгэдэлнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй түрүүшын ээлжээнэй зорилго болоно.

(ТАСС).

«БАЙГАЛ» ЖУРНАЛАЙ 6-дахи НОМЕР

Буряадай АССР-эй уран зохёолшодой холбооной үмэнэһөө гаргагдадаг «Байгал» журналай 1965 оной 6-дахи номер буряад хэлэн дээрэ барлагдан хэблэлһээ гараба.

Номерой түрүүшын хуудаһа-нуудта «Агын талада» гэһэн гаршаг доро **В. Солнцевэй** «Үнэтэ үтэ тараагша», **В. Игнатигай** «Үүсхэлшэ» гэһэн Агын округой ажабайдал харуулһан очеркнууд толилогдобо.

Солбон Ангабаевай Уянгата шүлэгүүд, **Ким Цыденовэй** «Заахан борохон инзаган», **Доржо Эрдынеевэй** «Түрэ дээрэ» гаһэн рассказууд, **Ким Ильинэй** «Алтан бэһэлиг» гэжэ поэмэ һонирхолтой. **Михаил Батоин** гэжэ шэнэ нэрэтэй журнал уншагшадаа танилсуулна. Нүхэр Батоинай бэшэһэн «Шулуута үндэрэй сабдаг», «Сарай сэнтэй һээр» гэһэн рассказуудые журналай хуудаһануудые ирахадаа, уншангүй үнгэрэгдэнэгүй.

Буряадай уран зохёолой жасаһаа «Самандабадара—буряад литературын үндэһэ һуури табилсагшадай нэгэн» гэһэн хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат **Г. Туденовэй** статья толилогдоо. Буряадай элитэ эрдэмтэ профессор Базар Барадин эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүдэй хажуугаар уран зохёолой зүйлнүүдые бэшэдэг байһан.

Үнгэрэгшэ оной сентябрь һарада Шэтэ хотодо болоһон Зүүн Сибириин болон Алас-Дурнын залуу уран зохёолшодой семинар тухай **Ц-Ж. Жимбиевэй** шүүмжэлэл, шэнжэлэл, «Буряад хүгжэм зэдэлэг лэ!» гэжэ **И. Куницына, О. Куницын** гэгшэдэй, «Түнхэнэй ульгэршэд, дуушад» гэһэн хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор **Л. Е.** Элиасовай статьянууд, «Эхын зүрхэн» гэжэ **А. Жамбалдоржиевай** номой шэнжэлэл журналда уншанабди.

Буряадай түрүүшын коммунист В. И. Трубачеевэй, Яхадай поэт С. Р. Элляйн, Буряадай поэт Д. Д. Хилтухинай түрэһэн үдэрнүүдтэ зорюулагдаһан литэ, шог ёгто хуудаһан, «Хараасгай» гэһэн хүүгэдэй булан номерой һүүлшын хуудаһануудта толилогдонхой.

ШАЛГАЛТА ТҮЛЭГ ДУНДАА

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай хоёр ехэ корпус соо ороходо бүхы аудитори булта эзэтэй, хүнүүд дүүрэн. Коридор соогуур студентнэр баймга, һуумга хоёр, гурбаараа суглараад номоо үзэхэнь, конспектнүүдээ уншахань, номоо тэбэреэд, ишэ тиишээ ябахань үзэгдэнэ.

— Январиин 24-һөө студентнэр шалгалтаяа үгэжэ байна,—гээд институдай проректор Михаил Николаевич Мангадаев манда хөөрэнэ.

Шэнэ корпусой 22-дохи аудитори. Эндэ хари хэлэнэй факультедэй 82-дохи бүлэгэй студентнэр англи хэлээр шалгалта үгэжэ байба. Студент Нелли Вторушина англи хэлээр, атеизм предмедээр таба сэгнэлтэ абаһанаа бэшэ нүхэдтөө хөөрэнэ.

Хуушан корпусой 23-дахи аудитори соо аналитическэ геометрээр математикын кафедрын ахалагша багша Д. А. Хайдапов 1-дэхи курсын студентнэрһээ шалгалта абажа дүүргээд байба. Гэдэнэр булта 4—5 гэһэн сэгнэлтээр шалгалтаяа үгөө.

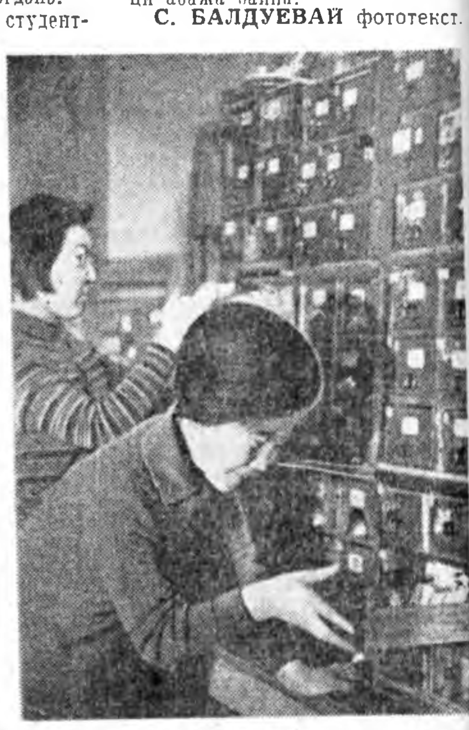

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Гурбадахи курсын студентнэр немец хэлээр гүрэнэй шалгалта үгэжэ байна. 2. Физико-математикын факультедэй 3-дахи курсын студентнэр Люба Елтошкина, Александра Ангарова библиотекэ соо. 3. Француз хэлэнэй бүлэгэй студентнэр шалгалтын урда тээ консультаци абажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ТЭЛЭМБЭ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ШЭНЭ ҺУРГУУЛИ

«Комсомольско» совхозой түб тосхон Тэлэмбэдэ дунда һургуулиин шэнэ байшан баригдажа ашаглалгада үгтөө. Һургуулиин уужам салуу классууд ууралай хүсөөр дулаасадаг юм. Һуралсалайнь кабинедүүд бүхы хэрэгсэлтэй зүйлнүүдээр дүүрэн түхеэрэгдэнхэй. Мүн спортын уужам залтай.

Эндэ 50 һууритай хүүгэдэй шэнэ саад ашаглалгада үгтөө. Тиигэжэ тэлэмбынхидэй үнинһөө хойшо хүсэдэг эрилтэнь бэелүүлэгдээ.

НЭМЭЛТЭ ТҮЛБЭРИ

Эндэхи малшад совхозойнгоо түб тосхондо һаяхан сугларжа, үнгэрһэн жэлэйнгээ үрэ дүн хэлсээд, партиин XXIII съездын хүндэлэлдэ шэнэ үялгануудые абаба. Тиихэ зуураа һайнаар ажаллаһан малшадта ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 10 толгой тугал, 16 поршоонхо, 1 дааган, 33 центнер таряан үгтөө. Жэшээлхэдэ, хоёрдохи фермын һаалишад эгэшэ дүү Мария, Ханда Очироватан 2 толгой тугал, 1 поршоонхо абаба. Совхозой түрүү һаалишад Наталья Романова, Тамара Климентьева, Цырма Цыдыпова, Янжима Батомункуева болон бусад нэгэ нэгэ тугал, ороохо таряа абаа.

ШОНЫН ШЭНЭЭН ШЭЛҮҮҺЭН

Совхозой адуушан Дагба Дашадоржиев нютагай мэргэн ангуушадай нэгэн юм. Нэгэтэ Дүтэлүүр хадын боорёор, Дозор гэжэ ангууша нохойгоо дахууланхай, агнажа ябатарнь томо гэгшын шэлүүһэнэй шэнэхэн мүр дайралдаба ха. Ангууша нохойгоороо мушхүүлээд хүсэхэдэнь, улабар боро аад, нямһал үһэтэй томо гэгшын шэлүүһэн яашье модолжо үгэнгүй, буртаг шугы бургааһа руу буляалдажа, нохойень дүтэ хүргэбэгүй. Тиигэбэшье энэ ангуушан хурдан мориной, ангууша нохойнгоо хүсөөр тэрэ шэлүүһэ нилээд намнажа алаһан байна. Тэрэнь ангуушадай нэрлэдэг ёһоор шонын шэнээн «морин шэлүүһэн» байгаа. Энэнь ангуушанай энэ жэлдэ бариһан дүрбэдэхи шэлүүһэн.

ҺААЛИШАН ЦЫРМА—СОВХОЗОЙ ЧЕМПИОН

Энэ жэлдэ коммунис ажалай ударник нэрэ солотой болоһон Элхисээрэй һаалиин гүүртын (нэгэдэхи фермэ) ахалагша һаалишан Цырма Тучиновна Цыдыпова үнгэрһэн жэлдэ даажа байһан 20 толгой үнеэнһээ 25 тугал абажа, үнеэн бүриһөө 1856 литр һү һаажа, совхоз соогоо чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Түрүү һаалишан мүнөө жэлдэ үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха уялга абаа.

ГАЗЕТЭ, ЖУРНАЛ ОЛООР АБАНА

Тус совхозой ажалшад мүнөө жэл газетэ, журнал олоор абана. Жэшээлхэдэ, аймагайнгаа «Улаан туяа» газетэ абадаггүй айл үгы тооной. Олохон малшад, механизаторнууд 45—60 түхэригэй хэблэлэй захил хэһэн байна. Тиихэдэ совхозой хоёрдохи айл бүхэн элдэб маркын радиоприёмнигтой.

ТЭЖЭЭЛ БУЙЛУУЛХА ЦЕХ

Энэ жэлдэ совхоздо тэжээл буйлуулха оньһожоруулагдаһан гурбан шэнэ цех баригдажа, ашаглалгада үгтэбэ. Эдэ цехүүдэй хажууда гүнзэгы худагууд малтагдаа. Тэрэнэй уһан булэгдэн абтажа, тэжээл буйлуулгада, мал уһалалгада хэрэглэгдэнэ.

Ц. ДАНДАРОВ.

Яруына.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1966 оной февралиин 8.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН ★ ТЕЛЕГРАФ ★ РАДИО

ЗАМБУУЛИН ЮРТЭМСЫЕ ШЭНЖЭЛЭН МЭДЭХЭ ТҮҮХЭТЭ ШАТА

ПАРИЖ, февралиин 5. (ТАСС-ай корр.). Совет эрдэмтэд болон инженернүүдэй габьяа хүн түрэлтэндэ угаа шухала мэдээнүүдые үгэбэ. Энэ габьяа замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ замдахи түүхэтэ шата гэжэ дэлхэйн олониитэ тоолоно гээд ЮНЕСКО-гой генеральна директор Рене Майо ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

Замбуулин юртэмсые шэнжэлэн мэдэхэ хоёр гол асуудалай: Галактика тээшэ ниидэхын тулада газарые тойрон дабшадаг зам дээрэ замбуулинай платформо бариха, мүн ондоо планетэнүүдтэ хүрэжэ ошохо асуудалнуудай хоёрдохиие совет эрдэмтэд болон инженернүүд шиидхэбэ. Тэдэнэй илалтаар бидэнэр омогорхон баясанабди гээд Р. Майо онсолон тэмдэглээ.

Хүн газар дээрэхи байгаалиие мэдэлдээ абажа шадахаһаа гадна, бүхы замбуулин юртэмсые мэдэжэ шадаха байһанаа гэршэлэн харуулба. Һүүлшын түйлалтанууд хадаа байгаалиие мэдэлдээ оруулха этигэл найдабариие хүн түрэлтэнэй ухаан бодолдо түрүүлнэ, замбуулин юртэмсые болон планетэнүүд хоорондын зай дайдые саашадань мэдэхэ шэнэ хүсэ тэдэндэ оруулна гээд ЮНЕСКО-гой генеральна директор мэдүүлээ.

«Шухала шэнэ амжалта»

ВАШИНГТОН, февралиин 5. (ТАСС). «Луна-9» станциин дорьбоогүй аалинаар бууһан тухай мэдээсэлдэ ниислэлэй газетэнүүд ехэ анхарал хандуулна. «Советскэ «Луна-9» һарын фото-зурагые дамжуулна» гээд «Вашингтон Дейли Ньюс» газетэ томо гаршаг соогоо мэдүүлнэ.

Энэ түүхэтэ туршалгын удха шанарые эндэхи газетэнүүдэй шэнжэлэгшэд дэлгэрэнгыгээр тайлбарилна. «Луна-9» станциин бууһанай һүүлээр тэрэ доронь станциһаа үгтэһэн дохёонууд телевиденеэр дамжуулагдаа. Энэ хадаа замбуулин юртэмсые шэнжэлэн мэдэхэ талаар Советскэ Союзай түйлаһан үнэмшэстэй илалтануудай үшөө нэгые бодотоор гэршэлжэ үгэбэ. «Һара дээрэхи советскэ түрүүшын түлөөлэгшын» хүдэлмэри тухай мэдээсэлнүүд хэблэлдэ бэшэгдэнэ, телевидени болон радиогоор дамжуулагдана.

Ородуудай түйлалта «шэнэ шухала амжалта болоно. Иимэ юумые США хэдэн һарын турша соо хэжэ шадахагүй, магад ерэхэ жэлһээ наашан үрдихэгүй» гээд «Вашингтон Дейли Ньюс» газетэ редакционно статья соогоо мэдүүлнэ.

«Сүлөөтэ дэлхэй» гэдэгчай иимэл даа. Һүүлэй үедэ капиталис оронуудта музейнүүдые тонохо ябадал олошороо. Һаяхан Франциин Безансон городто иимэ «ябуулга» хэгдэһэн байна. Мэдээжэ уран зураашадай картинануудые тонуулшад хулгайлан абаа. Тэдэнь хуушанай франкаар чэгэ миллиардын болоно. Зураг дээрэ: дээдэ таладань — хулгайлагшадай абажа ошоһон зурагуудай раманууд. Доодо таладань—музейе даагша мадам Корнийо мүрдэгшэдэй асуудалнуудта харюусажа байна.

АФП-гэй—ТАСС-ай фото.

Л. ПИРСОНЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ОТТАВА, февралиин 5. (ТАСС). «Луна-9» станциин амжалтатайгаар бууһантай дашарамдуулан, Канадын премьер-министр Л. Пирсон хэблэлдэ иимэ мэдүүлгэ хээ: «СССР-эй элитэ ехэ түйлалтаар Канадын арадай гүнзэгы ехээр һонирхон баясажа байхые элирхэйлэн мэдүүлхые би хүсэнэб. Бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада зорюулан, замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ энэ ушар эрьелтын шата боложо үгэнэ».

Уур сухалтайгаар буруушаалга

ХАНОЙ, февралиин 5. (ТАСС). Вьетнамай эб найрамдалые хамгаалха комитет, Ази, Африкын арадуудтай һанал нэгэдэлгын вьетнамска комитет хамтын мэдүүлгэ толилжо, социалис лагерьта ородог бүрин эрхэтэ орон бологшо ДРВ-е Америкын авиациин бомбодожо байһые уур сухалтайгаар буруушаагаа гээд ВИА агентство мэдээсэнэ.

США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулга хадаа дэлхэйн эб найрамдалда дуратай арадуудта, дэлхэйн бүхы оронуудтахи олониитын һанамжада бүдүүлигээр хэгдэһэн үһэрилтэ болоно гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Эдэ ябуулганууд Америкын империалистнуудай билдагуу худхаляа аяг аашые бүхы дэлхэй дээрэ элишэлжэ үгэнэ.

Вьетнам арад хадаа тэмсэлээ үргэлжэлүүлхээр хүсэд шиидэнги байхаһаа гадна, дэлхэйн бүхы арадуудай улам ехэ боложо байһан дэмжэлгэдэ түшэглэн, американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй түсэбүүдые буруу һүргэхэ байһандаа этигэнэ.

ООН-ой тусхай комитедтэ

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 5. (ТАСС). Эб найрамдал хангахын тулада ябуулгануудые хэхэ талаар ООН-ой тусхай комитет үсэгэлдэр дахяад хүдэлмэрилжэ ороо.

Генеральна секретарь У Тан комитедэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ООН-ой сэрэгүүдтэ болон уласхоорондын эб найрамдалые, аюулгүй байдалые хангаха талаар ябуулганuудта мүнгэ һомолхо асуудалда тогтоһон байна.

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин финансова байдалые хүнгэдхэхын тулада, һайн дураараа мүнгэ оруулхыень ООН-ой гэшүүн гүрэнүүдые У Тан уряалаа.

ООН-ой Уставые хэрэгсээнгүйгөөр Конгодо, мүн Дунда Зүүн зүгтэ ООН-ой сэрэгүүдэй ябуулга хэһэнһээ гол түлэб шалтагаалан, эдэ бэрхэшээлнүүд тохёолдоо гэжэ мэдээжэ байна бшуу.

Замби Мозамбик хоёрой хоорондохи хилэ дээрэхи байдал

ЛУСАКА, февралиин 5. (ТАСС). Хүршэ бологшо Замбиин Республикын газар дээрэ Мозамбигай хүн зоной оролгодо һаад ушаруулхын тулада Португалиин колонизаторнууд Мозамбик Замби хоёрой хоорондохи хилые хааха гэһэн оролдолго гаргана. Замбиин хилые зүбшүүлан мүрдэлгэ хэһээлгын олон сэрэгүүдые колонизаторнууд байрлуулаа. Португалиин колониальна сэрэгүүдэй алалга, хюдалгаһаа бэеэ абархын тулада Мозамбигһаа 6 мянга шахуу хүн Замбиин газар дээрэ мүнөө ороод байнхай.

Мозамбигһаа нютагаа урилжа, Замбиин газар дээрэ орогшод зорюута түхеэрэгдэһэн гурбан лагерьта, тэрэшэлэн хилэ шадарай тосхонуудта байрлуулагдаһан байна.

Кубын революцида харша этэгээдүүд арестовалагдаба

КАРАКАС, февралиин 5. (ТАСС). Кубын революцида харша бүлэг этэгээдүүдые Венесуэлын полици арестовалаа. Тэдэнэр хуурмаг лотерейнэ билетүүдые хэжэ, хүн зондо худалдадаг байгаа. Тэдэнэр Кубын революцида харша этэгээдүүдэй Майамидахи (США) организацитай нягта холбоотойгоор ябуулга хэжэ, буу зэбсэг нюусаар асардаг, наркотигуудаар наймаа хэдэг байгаа. Энэ бүлэгые толгойлжо байһан Кубын революцида харша этэгээд Луис Кабрера Венесуэлэдэ дүрбэн жэлдэ байхадаа, өөрыгөө «Кубын эмигрант» гэжэ нэрлэдэг һэн. Тэрэ Венесуэлын ниислэлэй эгээн лэ гоё ресторануудай нэгые өөрынгөө штаб-квартира болгон хэрэглэдэг байгаа. Кабрерэтэй хамта үшөө 16 кубынхид арестовалагдаһан байна. Тэдэнэр «Дорадо» гэжэ түрмэдэ бултадаа хаагданхай.

Гэмтэ ябуулга хэдэг Кубын революцида харша олон тоото этэгээдүүдые оронһоо намнан гаргаха тухай Венесуэлын олониитэ үнинһөө хойшо эрилтэ хэдэг байһан юм.

Үнэн болоһон ушарнууд

МОДОНДО УЯГДАШАҺАН ГУРА

Үбгэн ангуушын хөөрөөнһөө

Зун, июнь һарын һүүл багаар, нэгэ бүрхэгшэг, һэрюун үдэр мори тэргээр ой, түлеэндэ ошожо ябабаб. Ойдо ороһон харгыгаар морёо галгюулнаб. Харгын хоёр захаар бүтүү сагдуул хуһан жэрылдэнэ. Гэнтэ моримни юумэ абяархаһан янзатай, бүлэг хуһад тээшэ харан, шэхээ һүрмылгөөдхибэ. Адаглажа харан гэһээм, ойн баахан талмайн захада нэгэ томо гуран сагдуул модонһоо һалажа ядан, тэршэгэнэжэ байба.

Морёо байлган, харгын захада гаргажа, модонһоо бүхөөр уяад, һүхөө барин, тэрэ гүрөөһэн тээшэ гүйн ошоходомни, намайе харан сасуу бүри ехээр тэршэгэнэн, ухаа мэдээ алдан байба. Тэрэ багаа тиирэ болгожорхинхой. Модондо орёолдоһон эбэрнүүдээ абажа ядана. Би ойро зуура бодолгото болон, энэ гүрөөһэ алалтай гү, али энээнһээнь һалгалтай гү гэжэ бодон, аюулда тохёолдоод байһан амитаниие алаад, ямар олзо олохомниб гэжэ бодоходоо, харин хуһанай узууроар таһа сабшажархибаб. Тэрэ гүрөөһэн һүрэн, таһа сабшуулһан, нарин хуһа эбэрнүүдтээ үлгэһэн шэгтээ, ой руу харайн арилшоо һэн.

Ушар юун бэ гэхэдэ, эрэ гүрөөһэнэй эбэрнүүд хабар эртүүр унажа, саанаһаань шэнэ эбэрнүүд ургадаг. Хүсэд ургатараа залуу эбэрнүүдынь арһаар бүрилдэнги байдаг юм. Эбэрнүүдынь хүсэжэ, шуһанайнь хатажа эхилхэ үедэ аргагүй зохолтой болодог ушарһаа, сагдуул нарин модо эбэрнүүдээрээ шүргөөжэ, арһанһааны һалгаадаг.

Тэрэ гүрөөһэн эбэрнүүдэйнгээ арһа сагдуул хуһанда шүргөөн һалгажа байһаар, гүлмэр хуһанай бэе һалаануудта эбэрнүү дээрээ орёолдошоод, һалан ядажа байтараа, намтай дайралдаһаниинь тэрэ ха юм.

АГААРТА БОЛОҺОН ҮХЭЛЭЙ ТУЛАЛДААН

(Хүүгэдэй хөөрөөнһөө)

Нэгэтэ зун Гомбо Жамбал Дамдин гурбан Ононой гол орожо, мойһо түүхэ гэжэ ябабад ха. Гэнтэ харан гэһээнь, шугын дундахи бииса тээһээ нэгэ мии гараад, харгы руу гүйшэбэ. Тииһээр байтарнь, дээрэ, агаарта нэгэ юумэнэй хүүехэ абяан дуулдаад, харан гэхэдэнь, нэгэ томо шубуун доошоо шуумайн буужа, тэрэ миие шүүрэн, дээшээ гарашоо. Гурбан хүбүүд һонирхон, тэдэниие ажаглан харабад. Агаарта носолдожо, нэгэ доошоо, нэгэ дээшээ болон нарбагашалдана. Удаан болоншьегүй, хоюулан газарта унашабад. Тэдэ хүбүүдэй хажуудань гүйлдэн ошоходо, хоюулан үхэн унашаһан хэбтээд һэн. Ажаглан хараходань, тэрэ шубуунай һабарнууд миин нюрганда багсы шааргданги, миин тархинь хэдэн газар шулга тоншогдонги, тиихэдэ, мии тэрэ шубуунай хоолойе таһа хазаһан, нюдыень тэһэ маажаһан байгаа бэлэй.

Б. НАМСАРАЙН.

МҮНӨӨНЭЙ РИМДЭХИ «БОГООЛНУУДАЙ ДЭЛГҮҮР»

Римдэхи Витторио гэжэ талмайда (Римэй түб вокзалһаа хадан зуугаад метрэй зайтай) үглөөнэй 8 сахяа 11 час болотор гороодой заха газарнуудһаа хүн зон ерэжэл байдаг. Тэдэнэр муу ханаар хубсаланхай. Үбэлэй хүйтэншье һаань, зариманиинь пальтогүй ябадаг. Наһан соогоо золгүйдэжэ, зобожо, тулижа ябаһыень тэдэнэйнь нюурайнь уршалаанууд гэршэлжэ үгэнэ. Эдэнэр—хүдэлмэригүйдэһэн барилгын хүдэлмэришэд. Өөһэдынь нэрэшүүлһэнэй ёһоор, «богоолнуудай дэлгүүртэй» Витторио талмайда хүдэлмэри бэдэрэн, талаан мэдүүжэ гээд лэ ерэнэ бшуу. Мүнөөнэй Римэй һайхан байшангуудые бодхоһон уран баатар гарнуудыень хэрэглэхэ хүнүүд олдохо аалам.

Хүдэлмэриин хүсэ бэдэрэгшэд заримдаа энэ «дэлгүүртэ» ерэхэдээ, хэрэглэһэн юумэеэ олооб гэжэ һанаа һаа «худалдан» абадаг гээшэ. Теэд энэ тон шухаг үзэгдэл ааб даа. Тобшоор хэлэхэдэ, азатайшуул угаа үсөөн байдаг. Зүгөөр мүнөө Римдэ барилга хадаг 30.000 хүдэлмэришэд, бүхы Итали соо 200.000 хүдэлмэришэд иимэ хүшэр байдалда оронхой.

Рождественскэ хайшан гэжэ үнгэргэхэ һанаатай байнабта гэһэн асуудалтайгаар зарим «богоолнуудта» «Унита» газетын нэгэ корреспондент хандаһан гэхэ.

— «Февраль һараһаа хойшо хүдэлмэригүй ябанаб,—гэжэ 52 наһатай хүдэлмэришэн Н. Броня гэгшэ харюусаба.—һамгамни шорой хамадаг. Үдэр бүхэндэ табан гэшхүүр угааха уялгатай юм. Эрэмдэг бэетэй болоһоной түлөө 13.000 лир пенси абадагби. Тиигээд байрын түлөө 14.000 лир түлэнэбди. Ехэнхидээ хартаабхаар хооллодогбди. Мүнөөдэр, зээ хүбүүнэйдээ ошоһонойхиие, ёһотоор үдын хоол эдибэб.

Гуша наһатай штукатуршан О. Мелони иигэжэ харюусаа: «Хүдэлмэригүйдэһөөр гурбадахи һараяа ябанаб. Гадна январьһаа май хүрэтэр хүдэлмэрилөөгүй һэм. Басагамни эхэнэрнүүдэй парикмахерскада туһамаршаар ажалладаг. Долоон үдэр соогоо 3.500 лир абадаг юм. (Эндэ килограмм мяхан 1500—2000 лир сэнтэй.—ТАСС-ай корреспондентын ажаглалта). Бусад гурбан хүүгэдээ тэжээхын тула һамгамни шорой хамана гээшэ. Хилээмэ баридаг газарта мүнөө дээрээ үридэ ороодүй байнаб. Теэд саашадаа юун болохо юм ааб даа. Гаража, хулгай хэхэгүй ха юмбиб. Хүнүүд малдал адли болохонь гээшэ гү? Бидэниие гэмтэ хэрэг руу түлхихын орондо, хүдэлмэри үгэхэ һааб даа. Рождествогой һайндэрөөр үхибүүдтэ конфетэ абажа үгэхын тула юу хэхэ болоо гээшэбиб?».

О. Ди Джулио (туһалбарниин хүдэлмэришэн) иигэжэ хөөрэбэ: «Дүрбэн һара соо хүдэлмэригүй ябанаб. Гэр бүлөөрөө эзэлһэн байрынгаа түлөө үнгэрэгшэ һара хүрэтэр саг сооһь түлэжэ байгааб. Теэд энэ һарада мүнгэгүйдэбэб. Гэрэймнай эзэн эхэнэр үүдэнэйнгээ замаг һэлгэжэрхёо. һамгантаяа, гурбан үхибүүдтэеэ хадам эжындээ ошонхойбди. Эдеэнэйнь таһалга соо шала дээрэ унтанабди. 13 наратайхан басагандаа мүнөөдэр һү абажа шадабагүйбди. Минии халааһанда нэгэ шэл һүндэ хүрэхэ 55 лир олдохогүй. Үсэгэлдэр үдэшэ эдеэлээгүйбди. Мүнөөдэр нэгэ нүхэрэйнгөө урихада ошожо, үдын хоол эдеэбди. Үдэшэ эдеэлхэ мүнгэн байхагүй. Үсэгэлдэр үдэшэ ехэ басагамнай хилээмэ эрижэ бархираа. Теэд гэртэмнай хилээмэнэй үйрхэйшье олдоогүй. Рождествогой үдэртэ юу хэхэбиб? Газаашаа гаража одо мүшэдые хараад, хэбтэриин олдоо һаань орожо унташахаб. Үхибүүдээ тэжээхын тула һамгамни хамаг юумэеэ худалдажа байна ха юм».

Эдэ — оройдоол хэдэхэн жэшээнүүд. Теэд город бүхэндэ «богоолнуудай дэлгүүрнүүдэй» бии хадань бүхы Итали соо иимэ жэшээнүүд олон олдохо.

Дж. ГЕРАРДИ,
ТАСС-ай корреспондент.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Луна-9» гэжэ автоматическа станцяар һарые шэнжэлһэн тухай ТАСС-ай мэдээсэл; XXV областной партийна конференци тухай мэдээсэл; КПСС-эй обкомдо—ой модоной мастернуудай үүсхэл тухай; КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ;

Хоёрдохи хуудаһанда: «Партийна организацинуудһаа ерэһэн бэшэгүүд» гэһэн гаршаг доро И. Куклинай «Бэе бэедээ эрилтэ шангатай байхада» гэһэн корреспонденци; А. Митниковэй «Элирхэйлэгшэ хайрсагхан» гэһэн фельетон.

Гурбадахи хуудаһанда: хилын саанахи һонинууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Солбон Ангабаевай «Ангуушан» гэһэн шүлэг; нютагай һонинууд; соносхолнууд.

Редактор **Ц. О. ОЧИРОВ**

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н03419. Зак. № 142.